

śrī gaura-govindārcana-smaraṇa-paddhati

śrīpāda dhyāna-candra gosvāmī

sādhako brāhma-muhūrte cotthāya niṣṭa-nāmāni smaret kīrtayed vā--

sa jayati viśuddha-vikramaḥ
kanakābhaḥ kamalāyatekṣaṇaḥ |
vara-jānu-lambi-sad-bhujo
bahudhā bhakti-rasābhinartakaḥ ||1||

śrī-rāmeti janārdaneti jagatām nātheti nārāyaṇe-
tyānandeti dayāpareti kamalākānteti kṛṣṇeti ca |
śrīman nāma-mahāmṛtābdhi-laharī-kallola-magnaṁ muhur
muhyantaṁ galad-aśru-netram avasāṁ mām nātha nityaṁ kuru ||2||

śrī-kānta kṛṣṇa karuṇāmaya kañjanābha
kaivalya-vallabha mukunda murāntaketi |
nāmāvalīm vimala-mauktika-hāra-lakṣmī-
lāvanya-vañcana-karīm karavāṇi kaṇṭhe ||3||

kṛṣṇa rāma mukunda vāmana vāsudeva jagadguro
matsya kacchapa narasiṁha varāha rāghava pāhi mām |
deva-dānava-nāradādi munīndra-vandya dayānidhe
devakī-suta dehi me tava pāda-bhaktim acañcalām ||4||

he gopālaka he kṛpā-jala-nidhe he sindhu-kanyā-pate
he kamsāntaka he gajendra-karuṇā-pārīṇa he mādharma |
he rāmānuja he jagattraya-guro he puṇḍarikākṣa mām
he gopī-jana-nātha pālāya param jānāmi na tvām vinā ||5||

śrī-nārāyaṇa puṇḍarīka-nayana śrī-rāma sītā-pate
govindācyuta nanda-nandana mukundānanda dāmodara |
viṣṇo rāghava vāsudeva ṅhare devendra-cūḍāmaṇe
sāmsārārṇava-karṇa-dhāraka hare śrī-kṛṣṇa tubhyaṁ namaḥ ||6||

bhāṇḍireṇa śikhaṇḍa-maṇḍana vara śrikhaṇḍa-liptāṅga he
vṛndārāyaṇa-purandara sphurad-amandendīvara śyāmala |
kālindī-priya nanda-nandana parānandāravindekṣaṇa
śrī-govinda mukunda sundara-tano mām dīnam ānandaya ||7||

(Padyāvalī 33-38)

samudra-mekhale devi parvata-stana-maṇḍale |

viṣṇu-patni namas tubhyaṁ pāda-sparśaṁ kṣamasva me ||8||

tato bahir gatvā maitra-kṛtyādi-vidhiṁ kuryāt, danta-dhāvanādim ācāret, śuddhaāsane pūrvābhimukhī upaviśya niścāla-manāḥ -

smaret śrīmad gaura-candraṁ svardhunyā dakṣiṇe taṭe |
cintāmaṇi-citta-dhāmi śrī-navadvīpa-nāmake ||9||

svardhunyām cāru-tīre sphuritam atibrhat-kurma-prṣṭhābha-gātraṁ
ramyārāmāvṛtaṁ sanmaṇi-kanaka-mahā-sadma-ṣaṇḍaiḥ parītam |
nityaṁ pratyālayodyat-praṇaya-bhara-lasat-kṛṣṇa-saṁkīrtanātyaṁ
śrī-vṛndāṭavy abhinnaṁ tri-jagad anupamaṁ śrī-navadvīpam īde ||10||

phullac-chrīmad druma-valli-tallaja-lasat-tīrā taraṅgāvalī-
ramyā manda-marum-marāla-jalaja-śreṇiṣu bhṛṅgāspadam |
sad-ratnācita-divya-tīrtha-nivahā śrī-gaura-pādāmbuja-
dhūli-dhūsaritāṅga-bhāva-nicitā gaṅgāsti sampāvanī ||11||

tasyās tīra-suramya-hema-surasā-madhye lasac chrī-
navadvīpo bhāti sumaṅgalo madhu-ripor ānanda-vanyo mahān |
nānā-puṣpa-phalādhyā-vṛkṣa-latikāramyo mahat sevito
nānā-varṇa-vihaṅgamāli-ninadair hṛt-karṇa-hārī hi yaḥ ||12||

kāṇḍaṁ mārakataṁ prabhūta-ṣaṅkha-sākhā suvarṇātmikā
patrāliḥ kuruvinda-komala-mayī prāvālikāḥ korakāḥ |
puṣpāṇāṁ nikaraḥ suhīraka-mayo vaidūryakīyā phala-
śreṇī yasya sa ko 'pi śākhi-nikaro yatrātimātrojjvalaḥ ||13||

tan madhye dvija-bhavya-loka-nikarāgārāli-ramyāṅganam
ārāmapavanāli-vilasad vedī-vihārāspadam |
sad-bhakti-prabhayā virājita-mahā-bhaktāli-nityotsavam
praty āgāram aghāri-mūrti-sumahad-bhātīha yat pattanam ||14||

evāmbhūte śrī-navadvīpa-madhye manasi nivāsaṁ kṛtvā tatra śrī-gurudevāsya
śayyotthāna-mukha-prakṣālana-danta-dhāvanādi-krameṇa yathā-yogyāṁ sevāṁ kuryāt
sevānantaraṁ dhyāyet yathā **yāmale**--

tatra śrī-guru-dhyānam--

kṛpā-marandānvita-pāda-paṅkajaṁ
śvetāmbaram gaura-ruciṁ sanātanam |
śandaṁ sumālyābharaṇaṁ guṇālayaṁ
smarāmi sad-bhaktam ahaṁ guruṁ harim ||15||

śrī-guru-parama-guru-parātpara-guru-parameṣṭhi-gurūṇām anugāmitvena śrīman
mahāprabhor mandiraṁ gacchet | tatra tad-ājñayā śrī-navadvīpa-candrasya
śayyotthānaṁ suvāsita-jalena śrī-mukha-prakṣālanādi-krameṇa sevām kuryāt |

tatra śrīman mahāprabhor dhyānaṁ yathā **ūrdhvāmnāye** (3.15)--

dvi-bhujam svarṇa-ruciraṁ varābhaya-karaṁ tathā |
premāliṅgana-sambaddham grṇantaṁ hari-nāmakam ||16||

anantaram śrī-vṛndāvanam dhyāyet--

vṛndāvanam divya-latā-parītam
latās ca puṣpa-sphuritāgra-bhājah |
puṣpāṇy api sphīta-madhu-vratāni
madhu-vratās śruti-hāri-gītāḥ ||17||

madhye vṛndāvane ranye pañcāsat-kuñja-maṇḍite |
kalpa-vṛkṣa-nikuñje tu divya-ratna-maye gr̥he ||18||

tatra siddha-dehena śrī-rādhā-kṛṣṇayor niśānta-līlām smared yathā--

niśāvasāne śrī-rādhā-kṛṣṇau śrī-vṛndā-niyukta-rasamaya-parama-vidagdha-śuka-śāri-
vṛnda-padya-paṭhana-janita-prabodhāv api gādhopagūhana-sukha-bhaṅgād
asahiṣṇutayā kṣaṇam avakāśyamāna-jāgarau tat-tat-padya-prapaṭhita-niśāvasāna-
sātaṅkau puṣpamayānanda-talpotthitau sva-sva-kuñjāt tat-kālāgata-śrīmal-lalitā-
viśākhādi-priya-sakhī-vṛnda-sanarma-vāg-vilāsena sāntarānandau kakkhāṭy-udīta-
jaṭilā-śravaṇāt sa-śaṅkau saṅga-tyāga-bhayam asahamānau tau bhītyotkaṅṭhākulau
sva-sva-gr̥ham gacchataḥ |

evam krameṇa śrī-gauracandrasya śrī-rādhā-kṛṣṇayor līlām smaret | niśānta-līlā-
smaraṇānantaram gurv-ādīn daṇḍavat praṇamet yathā--

ajñāna-timirāndhasya jñānāñjana-śalākayā |
cakṣur unmīlitaṁ yena tasmai śrī-gurave namaḥ ||19||

iti mantraṁ paṭhitvā śrī-gurum daṇḍavat praśamya evam parama-guru-parātpara-
guru-parameṣṭhi-guru-gosvāmi-caraṇān krameṇa daṇḍavat praṇamet | tataḥ śrī-
gauracandraṁ praṇamet--

viśvambharāya gaurāya caitanyāya mahātmane |
śacī-putrāya mitrāya lakṣmīśāya namo namaḥ ||20||
nityānandam aham vande karṇe lambita-mauktikam |
caitanyāgraja-rūpeṇa pavitrī-kṛta-bhūtalām ||21||

nistāritāśeṣa-janaṁ dayālum

premāmṛtābdhau parimagna-cittam |
caitanya-candrāḍṭam arcitaṁ tam
advaita-candraṁ śirasā namāmi ||22||

gadādhara namas tubhyaṁ yasya gaurāṅgo jīvanam |
namas te śrī-śrīnivāsa-paṇḍita prema-vigraha ||23||

evaṁ krameṇa gaura-bhakta-gaṇān daṇḍavat praṇamet |

śrī-navadvīpa-dhāmne namaḥ |
śrī-gaṅgāyai namaḥ |
śrī-saṅkīrtanāya namaḥ |
śrī-gauḍa-maṇḍalāya namaḥ |

kandarpa-koṭi-ramyāya sphurad-indīvara-tviṣe |
jagan-mohana-līlāya namo gopendra-sūnave ||24||
tapta-kāñcana-gaurāṅgi rādhe vṛndāvaneśvari |
vṛṣabhānu-sute devi praṇamāmi hari-priye ||25||

śrī-rādhikā-prāṇa-samāṁ kanīyasīm
viśākhikā-śikṣita-saukhya-sauṣṭhavām |
līlāmṛtenocchalitāṅga-mādhurīm
anaṅga-purvām praṇamāmi mañjarīm ||26||

lalitādi-parama-preṣṭha-sakhī-vṛndebhyo namaḥ |
kusumikādi-sakhī-vṛndebhyo namaḥ |
kastūryādi-nitya-sakhī-vṛndebhyo namaḥ |
śasimukhyādi-prāṇa-sakhī-vṛndebhyo namaḥ |
kuraṅgākṣyādi-priya-sakhī-vṛndebhyo namaḥ |
śrī-rūpādi-mañjarībhyo namaḥ |
śrīdāmādi-sakhi-vṛndebhyo namaḥ |
sarva-gopa-gopībhyo namaḥ |
vraja-vāsībhyo namaḥ |
śrī-vṛndā-vipinebhyo namaḥ |
śrī-rāsa-maṇḍalāya namaḥ |
śrī-yamunāyai namaḥ |
śrī-rādhā-kuṇḍa-śyāma-kuṇḍābhyām namaḥ |
śrī-govardhanāya namaḥ |
śrī-dvādaśa-vipinebhyo namaḥ |
śrī-vraja-maṇḍalāya namaḥ |
śrī-mathurā-maṇḍalāya namaḥ |
sarvāvatārebhyo namaḥ |
ananta-koṭi-vaiṣṇavebhyo namaḥ |

vāñchā-kalpa-tarubhyaś ca kṛpā-sindhubhya eva ca |

patitānām pāvanebhyo vaiṣṇavebhyo namo namaḥ ||27||

atha snānam ācāret yathā--nady ādau pravāhābhimukhe taḍāgādiṣu pūrvābhimukhī
tīrthāni āhvayed yathā--

gaṅge ca yamune caiva godāvari sarasvati |
narmade sindho kāveri jale 'smin sannidhiṁ kuru ||28||

mahā-pāpa-bhaṅge dayālo nu gaṅge
maheśottamāṅge lasac citta-raṅge |
drava-brahma-dhāmācyutāṅghryabjaje mā
punīhīna-kanye pravāhormi-dhanye ||29||

viṣṇor nābhy-ambu-madhyād vara-kamalam abhūt tasya nālī-sumeror
madhye niḥsyandamānā tvam asi bhagavati brahma-lokāt prasūtā |
khād-bhraṣṭā rudra-mūrdhni praṇipatita-jalā gām gatāsīti gaṅgā
kas tvām yo nābhivanden madhu-mathana-hara-brahma-samparka-
pūtām ||30||

gaṅgā gaṅgeti yo brūyāt yojanānām śatair api |
mucyate sarva-pāpebhyo viṣṇu-lokaṁ sa gacchati ||31||

cidānanda-bhānoḥ sadā nanda-sūnoḥ
para-prema-pātrī drava-brahma-gātrī |
aghānām lavitrī jagat-kṣema-dhātrī
pavitri-kriyān no vapur mitra-putrī ||32||

rādhikā-sama-saubhāgya sarva-tīrtha-pravandita |
prasīda rādhikā-kuṇḍa snāmi te salile śubhe ||33||

tataḥ śukla-vastre paridhāya śrī-hari-mandira-dhāraṇam kṛtvā śrī-hari-nāmākṣaram
aṅkayed gātre--

lalāṭe keśavam dhyāyen nārāyaṇam athodare |
vakṣaḥ-sthale mādhavam tu govindam kaṅṭha-kūpake ||34||
viṣṇuṁ ca dakṣiṇe kuṅṭsau bāhau ca madhusūdanam |
trivikramam kandhare tu vāmanam vāma-pārśvake ||35||
śrīdharam vāma-bāhau tu hṛṣīkeśam ca kandhare |
pṛṣṭhe tu padma-nābham ca kaṭyām dāmodaram nyaset |
tat prakṣālana-toyam tu vāsudeveti mūrdhani ||36||

pūrvavat sthirāsane sthira-cittaḥ tatrādau śrī-navadvīpa-madhye śrī-ratna-mandire
ratna-simhāsanopari bhakta-vṛnda-parisevitam śrī-śrī-kṛṣṇa-caitanya-devam gurvādi-
krameṇa dhyātvā pūjayet |

tatrādau śrī-jagannātha-miśrasya mandiram dhyāyet | yathā **caitanya-arcana-candrikāyām**--

śrī-jagannātha-miśrasya mandirāṅgam uttamaḥ |
nānā-ratna-maṇi-yuktair vicitra-mandira-puram ||37||

tan-madhye ravi-kānti-nindi-kanaka-prākāra-satorasam
śrī-nārāyaṇa-geham agra-vilasat saṁkīrtana-prāṅgam |
lakṣmy-antaḥpura-pāka-bhoga-śayana-śrī-candraśālam puram
yad-gaurāṅga-harer vibhāti sukhadam svānanda-saṁvṛhitam ||38||

tan-madhye nava-cūḍa-ratna-kalasaṁ vrajendra-ratnāntarā*
muktā-dāma-vicitra-hema-paṭalam sad-bhakti-ratnācitam |
veda-dvāra-sad-aṣṭa-mṛṣṭa-maṇi-ruṭ-śobhā-kavāṭānvitam
sac-candrātapa-padma-rāga-vidhu-ratnāmbiyan-mandiram ||39||

tan-madhye maṇi-citra-hema-racite mantrārṇa-yantrānvite
ṣaṭ-koṇāntara-karṇikāra-śikhara-śrī-keśaraiḥ sannibhe |
kūrmākāra-mahiṣṭha-yoga-mahasi śrī-yoga-pīṭhāmbuje
rākeśāvali-sūrya-lakṣa-vimale yad-bhāti simhāsanam ||40||

pārśvādhaḥ-padma-paṭi-ghaṭita-hari-maṇi-stambha-vaidūrya-prṣṭham
citra-chādāvalambi-pravara-maṇi-mahā-mauktikaṁ kānti-jālam |
tūlāntaś cīna-celāsanam-uḍupa-mṛdu-prānta-prṣṭhopadhānam
svarṇāntaś citra-mantram vasu-hari-caraṇa-dhyāna-gamyāṣṭa-kośam 41

tan-madhye śrī-gaura-candram vāme śrīla-gadādharam |
tad-dakṣiṇe `vadhūtendram śrīlādvaitam tataḥ smaret ||42||
tad-dakṣiṇe śrīnivāsam smaret śrī-panḍitottamam |
smaret śrī-bhakta-vṛndam ca catur-dikṣu suveṣṭitam ||43||
śrīmad-gaura-bhakta-vṛnde svīya-svīya-gaṇānvite |
rūpa-svarūpa-pramukhe sva-gaṇa-sthān gurūn smaret ||44||

tatrādau śrī-guru-smaraṇam yathā **sanat-kumāra-saṁhitāyām**--

śaśāṅkāyuta-saṁkāśam varābhaya-lasat-karam |
śuklāmbara-dharam divya-śukla-mālyānulepanam ||45||
prasanna-vadanam śāntam bhajanānanda-nirvṛtam |
divya-rūpa-dharam dhyāyed varadam kamalekṣaṇam ||46||
rūpa-pūrva-guru-gaṇān-ugatam sevanotsukam |
evam rūpam gurum dhyāyen manasā sādhaḥ śuciḥ ||47||

tat-saṁipe sevotsukam ātmānam bhāvayed yathā--

divya-śrī-hari-mandirādhyā-tilakam kaṇṭham sumālānvitam

vakṣaḥ śrī-hari-nāma-varṇa-subhagaṃ śrīkhaṇḍa-liptaṃ punaḥ |
śuddhaṃ śubhra-navāmbaraṃ vimalatāṃ nityaṃ vahantīm tanuṃ
dhyāyec-chrī-guru-pāda-padma-nikaṭe sevotsukāṃ cātmanaḥ ||48||

śrīman-mauktika-dāma-baddha-cikuraṃ susmera-candrānanam
śrīkhaṇḍāguru-cāru-citra-vasanaṃ srag-divya-bhūṣāñcitam |
nṛtyāveśa-rasānumoda-madhuraṃ kandarpa-veśojjvalam
caitanyaṃ kanaka-dyutiṃ nija-janaīḥ saṃsevymānaṃ bhaje ||49||

kañjārendra-vinindi-sundara-gatiṃ śrī-pādam indīvara*
śreṇī-śyāma-sad-ambaraṃ tanu-rucā sāndhyendu-saṃmardakam |
premodghūrṇa-sukañja-khañjana-madā-jin-netra-hāsyānanam
nityānandam ahaṃ smarāmi satataṃ bhūṣojjvalāṅga-śriyam ||50||

sad-bhaktāli-niṣevitānghri-kamalam kundendu-śuklāmbaram
śuddha-svarṇa-ruciṃ subāhu-yugalam smerānanam sundaram |
śrī-caitanya-dṛṣam varābhaya-karam premāṅga-bhūṣāñcita*
madvaitaṃ satataṃ smarāmi paramānandaika-kandaṃ prabhum ||51||

kāruṇyaika-maranda-padma-caraṇam caitanya-candra-dyutiṃ
tāmbūlarpaṇa-bhaṅgi-dakṣiṇa-karam śvetāmbaram sad-varam |
premānanda-tanuṃ sudhā-smita-mukham śrī-gaura-candreḷṣaṇam
dhyāyec chrīla-gadādharam dvija-varam mādhyura-bhūṣojjvalam ||52||

śrī-caitanya-padāravinda-madhu-pāḥ sat-prema-bhūṣojjvalāḥ
śuddha-svarṇa-ruco dṛg-ambu-pulaka-svedaiḥ sad-aṅga-śriyaḥ |
sevopāyana-pāṇayaḥ smita-mukhāḥ śuklāmbarāḥ sad-varāḥ
śrīvāsādi-mahāśayān sukha-mayān dhyāyema tān pārśadān ||53||

iti smaraṇānantaram śrī-guror ājñayā śrīman-mahāprabhum ṣoḍaśopacārādibhiḥ tan-
mūla-mantreṇaiva pūjayet | śrīman-mahāprabhu-mantroddhāro yathā **urddhvāmnāye**
śrī-vyāsaṃ prati śrī-nārada-vākyam (3.14-16)

aho gūḍhatamaḥ praśno bhavatā parikīrtitaḥ |
mantraṃ vakṣyāmi te brahman mahā-puṇya-pradam śubham ||54||
klīm gaurāya nama iti sarva-lokeṣu pūjitaḥ |
māyā-ramānaṅga-bijaiḥ vāg-bijena ca pūjitaḥ |
ṣaḍakṣaraḥ kīrtito 'yam mantra-rājaḥ sura-drumaḥ ||55||

mantra yathā--klīm gaurāya namaḥ; hrīm, śrīm, klīm, aim gaurāya namaḥ |

etat pādyam, etad arghyam, etad ācamanīyam, eṣa gandhaḥ, etat puṣpam, eṣa dhūpaḥ,
eṣa dīpaḥ, etan naivedyam, etat pānīya-jalam, idam ācamanīyam, etat tāmbūlam, etad
gandha-mālyam, eṣa puṣpāñjalir ityādi |

evam śrī-nityānanda-prabhum pūjayet, śrīman-nityānanda-prabhor mantroddhāro yathā (brahmāṇḍa-purāṇe dharaṇī-śeṣa-samvāde)--

iti nāmāṣṭa-śatakam mantram niveditam śṛṇu |
mayā tvayi purā proktam kāma-bijeti samjñakam ||56||
vahni-bijena pūtānte cātau deva namas tathā |
jāhnavī-padam tatraiva vallabhāya tataḥ param |
iti mantra dvādaśārṇaḥ sarvatraiva manoharaḥ ||57||

mantra yathā--klīm deva-jāhnavī-vallabhāya svāhā | iti mantreṇaiva pūjayet |

evam śrī-advaita-prabhum pūjayet | atha śrī-advaita-prabhor mantroddhāro yathā pādme--

aho gūḍhatamaḥ praśno nārada muni-sattama |
na prakāśyas tvayā hy etad guhyād guhyataram mahat ||58||
kāma-bīja-samāyuktā advaita-vahni-nāyikā |
ne 'ntā vai ṛṣi-varṇo 'yam mantraḥ sarvātīdurlabhaḥ ||59||

mantra yathā--klīm advaitāya svāhā |

tad-anantaram śrīman-mahāprabhoḥ śeṣa-nirmālyena śrī-gadādhara-pañḍitam pūjayet
tan-mantreṇaiva, śrī-gadādhara-pañḍita-mantra yathā--śrīm gadādhara-ya svāhā |

atha tathaiva śrī-śrīvāsādi-bhaktān guru-vargādīn mahāprabhu-nirmālya-prasādena
pūjayet, sva-sva-nāma-caturthyantena śrī-guru-devam tu tan-mūla-mantreṇaiva
pūjayet |

śrī-guru-mantroddhāro yathā bṛhad-brahmāṇḍa-purāṇe sūta-śaunaka-samvāde--

śrīm gum ity eva bhagavad-gurave vahni-vallabhā |
daśārṇa-mantra-rājaś ca sarva-kāryeṣu rakṣitā ||60||

mantra yathā--śrīm gum bhagavad-gurave svāhā |

tato 'vaśeṣa-nirmālyādikam gṛhṇīyāt; sthānāntare ca samsthāpya prabhupāda-padme
puṣpāñjalim dattvā ārātrikam kuryāt | tad-antaram cāmara-vyajanādikam kṛtvā śrī-
guru-pārśve tiṣṭhan dhyānānukrameṇa nirīkṣaṇam kṛtvā tato bahiḥ-pūjayet | bahiḥ-
pūjām kṛtvānantaram sva-sva-gāyatrī-mantrān japet kramāt--

tatrātau śrī-guru-gāyatrī yathā pādme--śrīm gurudevāya vidmahe gaura-priyāya
dhīmahi tan no guruḥ pracodayāt |

prathamam mantra-guroḥ pūjā paścāc caiva mamārcanam |
kurvan siddhim avāpnoti hy anyathā niṣphalam bhavet ||61||

dhyānādaḥ śrī-guror mūrtiṃ pūjādaḥ ca guroḥ pūjām |
japādaḥ ca guror mantraṃ hy anyathā niṣphalaṃ bhavet ||62||

tato japa-lakṣaṇaṃ yathā (śrī-hari-bhakti-vilāsaḥ 17.143, 129)--

na kampayec chiro grīvāṃ dantān naiva prakāśayet |
manaḥ-saṃharaṇaṃ śaucaṃ maunaṃ mantrārtha-cintanam ||63||
mano-madhye sthito mantrō mantra-madhye sthitaṃ manaḥ |
mano-mantraṃ samāyuktam etad dhi japa-lakṣaṇam ||64||

atha japāṅgulyādi-niyamaḥ (śrī-hari-bhakti-vilāsaḥ 17.116-120)--

tatrāṅguli-japaṃ kurvan sāṅguṣṭhāṅgulibhir japet |
aṅguṣṭhena vinā karma kṛtas tad aphaḥ bhavet ||65||
kaniṣṭhānāmikā madhyā caturthī tarjanī matā |
tisro 'ṅgulyas tri-parvā syur madhyamā caika-parvikā ||66||
parva-dvayaṃ madhyamāyā japa-kāle vivarjayet |
evaṃ meruṃ vijānīyād brahmaṇā dūṣitaṃ svayam ||67||
ārabhyānāmikā-madhyāt pradakṣiṇam anukramāt |
tarjanī-mūla-paryantaṃ kramād daśasu parvasu ||68||
aṅgulir na viyuñjīta kiñcit saṅkocayet talam |
aṅgulīnāṃ viyoge tu chidreṣu sravate japaḥ ||69||

madhyamā caika-parvikā ity ukteḥ kecit madhyamā-madhya-parva grhṇanti tan na |

atha japa-kramo yathā--

prathamaṃ gurudevasya mantra-gāyatrīṃ saṃsmaret |
tataḥ śrī-gauracandrasya gāyatrī uccāraṇaṃ tathā ||70||
śrīlāvadhūtendrādvaita-mantra-gāyatrīṃ saṃsmaret |
tataḥ śrī-gadādharaṣya śrīvāsa-paṇḍitasya ca ||71||

śrī-gurudevasya mantrō yathā--śrīṃ guṃ bhagavad-gurave svāhā |
atha gāyatrī--śrīṃ gurudevāya vidmahe, gaura-priyāya dhīmahi, tan no guruḥ
pracodayāt |

iti śrī-guru-gāyatrī-smaraṇānantaraṃ guru-vargān smaret; smaraṇa-kramo yathā--
śrī-guru-parama-gurur ityādi-krameṇa sva-sva-praṇāly-anusāreṇa sva-sva-
parivāreśvara-parama-parameṣṭhi-guru-paryantaṃ dhyānaṃ kṛtvā svīya-svīya-nāmāni
caturthyantaṃ kṛtvā japānantaraṃ śrī-śrī-caitanya-mahāprabhor mantraṃ gāyatrīṃ ca
smaret |

mantrō yathā -klīm gaurāya svāhā |
gāyatrī yathā -klīm caitanyāya vidmahe viśvambharāya dhīmahi tan no gaurāḥ
pracodayāt |

mantra yathā -klīm deva-jāhnavī-vallabhāya svāhā |
gāyatrī yathā -klīm nityānandāya vidmahe saṅkarṣaṇāya dhīmahi tan no balah
pracodayāt |

mantra yathā -klīm advaitāya svāhā |
gāyatrī yathā -klīm advaitāya vidmahe mahā-viṣṇave dhīmahi tan no advaitaḥ
pracodayāt |

mantra yathā -śrīm gadādharaīya svāhā |
gāyatrī yathā -gām gadādharaīya vidmahe paṇḍitākhyāya dhīmahi tan no gadādharaḥ
pracodayāt |

mantra yathā -śrīm śrīvāsāya svāhā |
gāyatrī yathā -śrīm śrīvāsāya vidmahe nārādākhyāya dhīmahi tan no bhaktaḥ
pracodayāt |

śrī śrī gaura-gadādhara mantra yathā -klīm śrīm gaura-gadādharaīya svāhā |

anantaram stava-praṇāmādi kṛtvā śrī-gauracandraṣṭa-kāliya-sūtrānusareṇa smaret--

gaurasya śayanotthānāt punas tac-chayanāvadhi |
nānopakaraṇaiḥ kuryāt sevanaṁ tatra sādhaḥ ||72||
śrī-navadvīpa-candrasya caritāmṛtam adbhutam |
cintyatām cintyatām nityaṁ mānasa-sevanotsukaḥ ||73||
niśānte gauracandrasya śayanaṁ ca nijālaye |
prātaḥ-kāle kṛtotthānaṁ snānaṁ tad-bhojanādikam ||74||
pūrvāhna-samaye bhakta-mandire paramotsukam |
madhyāhne paramāścarya-keliṁ sura-sarit-taṭe ||75||
aparāhne navadvīpa-bhramaṇaṁ bhūri-kautukam |
sāyāhne gamanaṁ cāru-śobhanaṁ nija-mandire ||76||
pradoṣe priya-vargādhyāyā śrīvāsa-bhavane tathā |
niśāyāṁ smared ānandaṁ śrīmat-saṅkīrtanotsavam ||77||

evaṁ śrī-caitanya-devaṁ niṣevya siddha-dehena śrī-kṛṣṇa-sevāṅgaṁ vidadhyāt | atra
kārikā--

tac cintanādi-samaye kuryāt tad anusārataḥ |
cintanaṁ tu tayos tatra vasan guru-gaṇānvitaḥ ||78||
punaś cākṣuṣa-līle 'smin siddha-dehena sādhaḥ |
manasā mānasīm sevām aṣṭa-kālocitām vrajet ||79||
sādhaḥ siddha-dehena kuryāt kṛṣṇa-priyā-grhe |
guru-rūpa-priyā-pārśve lalitādi sakhī-gaṇe ||80||
nivāsaṁ yāvate nityaṁ guru-rūpā-sakhī-yutaḥ |
śrī-yāvata-pure śrīmad-vṛṣabhānu-pure 'pi ca ||81||

nandīśvara-pure rādhā-kṛṣṇa-kuṇḍa-taṭa-dvaye |
 śrīmad-vṛndāvane ramye śrīmad-vṛndāvaneśayoḥ ||82||
 prātar ādyasṭa-samaye sevanam tu krameṇa ca |
 nānopakaraṇair divyair bhakṣya-bhojyādibhiḥ sadā |
 cāmara-vyajanādyaiś ca pāda-saṁvāhanādibhiḥ ||83||
 kiśorī gopa-vanitā sarvālaṅkāra-bhūṣitā |
 pṛthu-tuṅga-kuca-dvandvā catuḥṣaṣṭi-guṇānvitā ||84||
 nigūḍha-bhāvā govinde madanānanda-mohinī |
 nānā-rasa-kalālāpa-śālinī divya-rūpinī ||85||
 saṅgīta-rasa-saṁjāta-bhāvollāsa-bharānvitā |
 divā-nīśam mano-madhye dvayoḥ premā-bharākulā ||86||
 sarva-lakṣana-sampannā bhāva-hāvādi-bhūṣitā |
 guru-prasāda-jananī guru-rūpā-priyānugā |
 gāndharvikā-sva-yūtha-sthā lalitādi-gaṇānvitā ||87||
 sva-yūtheśvary-anugatā yāvata-grāma-vāsinī |
 cintanīyākṛtiḥ sā ca kāma-rūpānugāminī ||88||
 cid-ānanda-rasamayī druta-hema-sama-prabhā |
 sucīna-nīla-vasanā nānālaṅkāra-bhūṣitā ||89||
 śrī-rādhā-kṛṣṇayoḥ pārśva-vartinī nava-yauvanā |
 guru-dattasya nāmno 'syā mātā vargādyā-mañjarī |
 pitā varga-tṛtīyākhyo vargāntāhvayakaḥ patiḥ ||90||
 nivāso yāvate tasyā dakṣiṇā mṛdvikā hi sā |
 śrī-rādhā-vastra-sevādhyā nānālaṅkāra-bhūṣitā ||91||
 asyaiva siddha-dehasya sādhanāni yathā-kramam |
 ekādaśa-prasiddhāni lakṣyante 'timanoharam ||92||
 nāma rūpaṁ vayo veśaḥ sambandho yūtha eva ca |
 ājñā sevā parākāṣṭhā pālya-dāsī nivāsakaḥ ||93||

eteṣāṁ viśeṣa-lakṣaṇāny ucyante--

śrī-rūpa-mañjarītyādi-nāmākhyānānurūpataḥ |
 cintanīyaṁ yathā-yogyam svaṅāma vraja-subhruvām ||94||
 rūpaṁ yūtheśvarī-rūpaṁ bhāvanīyaṁ prayatnataḥ |
 trailokya-mohanam kāmod-dīpanam gopikā-pateḥ ||95||
 vayo nānā-vidham tatra yat tu tridaśa-vatsaram |
 mādhyādbhuta-kaiśoram vikhyātam vraja-subhruvām ||96||
 veśo nīla-paṭādyaiś ca vicitrālaṅkṛtais tathā |
 svasya dehānurūpeṇa svabhāva-rasa-sundaraḥ ||97||
 sevya-sevaka-sambandhaḥ svamanovṛtti-bhedataḥ |
 prāṇātyaye 'pi sambandham na kadā parivartayet ||98||
 yathā yūtheśvarī-yūthaḥ sadā tiṣṭhati tad-vaśe |
 tathaiva sarvathā tiṣṭhe-dbhūtvā tad-vaśa-vartinī ||99||
 yūtheśvaryāḥ śirasya ājñā-mādāya hari-rādhayoḥ |
 yathocitāṁ ca śuśrūṣāṁ kuryād ānanda-saṁyutā ||100||
 cāmara-vyajanādīnām sarvājñā-pratipālanam |

iti sevā pariññeyā yathā-mati vibhāgaśaḥ ||101||
 śrī-rādhā-kṛṣṇayor yadvad rūpa-mañjarikādayaḥ |
 prāpta nitya-sakhītvam ca tathā syām iti bhāvayet ||102||
 pālya-dāsi ca sā proktā paripālyā priyamvadā |
 sva-mano-vṛtti-rūpeṇa yā nitya-paricārikā ||103||
 nivāso vraja-madhye tu rādhā-kṛṣṇa-sthalī matā |
 vaṁśī-vaṭaś ca śrī-nandī-śvaraś cāpy atikautukaḥ ||104||
 anaṅga-mañjarī proktā vilāsa-mañjarī tathā |
 aśoka-mañjarī ceti rasa-mañjarikā tathā ||105||
 rasāla-mañjarī nāmnā tathā kamala-mañjarī |
 karuṇā-mañjarī khyātā vikhyātā guṇa-mañjarī ||106||
 evam sarvāś ca vikhyātāḥ sva-sva-nāmākṣaraiḥ parāḥ |
 mañjaryo bahuśaḥ rūpa-guṇa-śīla-vayo `nvitāḥ ||107||
 nāma-rūpādi tat sarvaṁ guru-dattaṁ ca bhāvayet |
 tatra tatra sthitā nityaṁ bhajet śrī-rādhikā-harī ||108||
 bhāvayan sādḥako nityaṁ sthitvā kṛṣṇa-priyā-grhe |
 tad ājñā-pālako bhūtvā kāleṣv aṣṭasu sevate ||109||
 sakhīnām saṅginī-rūpām ātmānam bhāvanā-mayīm |
 ājñā-sevā-parākāṣṭhā-kṛpālānkāra-bhūṣitām |
 tataś ca mañjarī-rūpān gurvādīn api saṁsmaret ||110||

atha prātaḥ-pūrvāhna-līlām smṛtvā madhyāhne saṅga-mitau rādhā-kṛṣṇau paraspara-
 saṅga-janita-nānā-sāttvika-vikāra-bhūṣitau lalitādi-priya-sakhī-vṛnda-sanarma-vāg-
 vilāsenā janita-paramānandau nānā-rasa-vilāsa-cihnau sammagna-mānasau
 vihitarānya-līlau vṛndāraṇye sumahīruha-mūle yoga-pīṭhopari upaviṣṭau evambhūtau
 rādhā-kṛṣṇau saṁsmaret |

prathamam ṣaḍ-dalam padmam tad-bahir vasu-patram |
 tad-bahir daśa-patram ca daśopadala-saṁyutam ||111||
 śrīmad-rādhā-kṛṣṇa-līlā-rasa-pūrita-vigraham |
 tat-tad-icchā-vaśenaivon-mīlitaṁ bhāti mudritam ||112||
 prakārās tad-bahis tatra dikṣu dvāra-catuṣṭayam |
 catuṣ-koṇāś ca ṣaḍ-dalyām ṣaṭ-pady-aṣṭādaśākṣari ||113||

yathā **brahma-saṁhitāyām** (2-4)

sahasra-patram kamalam gokulākhyam mahat padam |
 tat-karṇikāram tad-dhāma tad-anantāmsa-sambhavam ||114||
 karṇikāram mahad yantram ṣaṭ-koṣam vajra-kīlakam |
 ṣaḍ-aṅgam ṣaṭ-padī-sthānam prakṛtyā puruṣeṇa ca ||115||
 premānanda-mahānanda-rasenāvasthitam hi yat |
 jyotī-rūpeṇa manunā kāma-bijena saṅgatam ||116||
 tat-kiñjalkam tad-amśānām tat-patrāni śriyām api ||117||

evambhūta yoga-pīṭhe śrī-śrī-rādhā-kṛṣṇau smaret |

atha śrī-kṛṣṇa-candrasya vayo-veśādayo 'khillāḥ |
rasa-śāstrānusāreṇa nirūpyante yathāmati ||118||

([bhakti-rasāmṛta-sindhu](#) 2.1.308, 9)--

vayaḥ kaumāra-paugaṇḍa-kaiśoram iti tat tridhā ||119||
kaumāraṁ pañcamābdāntaṁ paugaṇḍaṁ daśamāvadhi |
āṣoḍaśac ca kaiśoraṁ yauvanaṁ syāt tataḥ param ||120||
ādyā-madhyānta-bhedena kaumārādīni ca tridhā |
aṣṭa-māsādhikāṁ varṣāṁ bhāgatvena ca kīrtitam ||121||

tad yathā--ādyā-kaumāram aṣṭa-māsādhikam eka-varṣam evaṁ madhya-kaumāram,
evaṁ ca śeṣa-kaumāram; evaṁ pañcama-varṣa-paryantaṁ kaumāraṁ jñeyam | ādyā-
paugaṇḍam aṣṭa-māsādhikam eka-varṣam; evaṁ madhya-paugaṇḍam; evaṁ ca śeṣa-
paugaṇḍam; evaṁ ca krameṇa ṣaṣṭha-varṣam ārabhya daśa-varṣa-paryantaṁ
paugaṇḍam jñeyam | ādyā-kaiśoraṁ sārḍha-dina-dvayottaraikādaśa-māsādhikam eka-
varṣam; evaṁ madhya-kaiśoram; evaṁ śeṣa-kaiśoram; krameṇaikādaśa-varṣam
ārabhya pañca-daśa-varṣa-nava-māsa-sārḍha-sapta-dina-paryantaṁ kaiśoraṁ jñeyam |

atha śrī-kṛṣṇasya vraja-lilā--tatra śrī-kṛṣṇasya vraja-lilā pañca-dinottara-ṣaḍ-
māsādhika-daśa-varṣīyā jñeyā (10-6-5) atha ca (BhP 3.2.26)--

ekādaśa-samās tatra gūḍhārciḥ sabalo 'vasat ||122||

mahārāja-kumāratayā bhogātīśayena samṛddhyā varṣa-māsa-dinānām sārḍhatayā
sārḍha-sapta-dinottara-nava-māsādhika-pañca-daśa-varṣa-parimitaṁ śrī-kṛṣṇasya vayo
jñeyam (15-9-7 1/2) |

atraiva śeṣa-kaiśore ṣoḍaśa-hāyane sadā |
vraje vihāraṁ kurute śrīman nandasya nandanaḥ ||123||
vaṁśī-pāṇiḥ pīta-vāsā indranīla-maṇi-dyutiḥ |
kaṇṭhe kaustubha-śobhāḍhyo mayūra-dala-bhūṣaṇaḥ ||124||
guñjā-hāra-lasad-vakṣā ratna-hāra-virājitaḥ |
vana-mālā-dharo niṣka śobhollasita-kaṇṭhakaḥ ||125||
vāma-bhāga-sthita-svarṇa-rekhā-rājad-uraḥ-sthalaḥ |
vajrayantī-lasad-vakṣā gaja-mauktika-nāsikaḥ ||126||
karṇayor makarākāra-kuṇḍalābhyām virājitaḥ |
ratna-kaṅkana-yug ghaṣṭaḥ kauṅkumaṁ tilakaṁ dadhat ||127||
kiṅkiṇī-yukta-kaṭīko ratna-nūpura-yuk-padaḥ |
mālatī-mallike jāti-yūthī ketakī-campake ||128||
nāgakeśara ityādi puṣpa-mālā-svalaṅkṛtaḥ |
iti veśa-dharaḥ śrīmān dhyeyaḥ śrī-nandanandanaḥ ||129||

śṛṅgam vāmodara-parisare tunda-bandhāntara-stham

dakṣe tadvan nihita-muralīm ratna-citrām dadhānaḥ |
vāmenāsau sarala-laguṇaṁ pāṇinā pīta-varṇaṁ
līlāmbhojaṁ kamala-nayanaḥ kampayan dakṣiṇena ||130||

asyaiva kṛṣṇa-candrasya mantrāḥ santi trayo 'malāḥ |
siddhāḥ kṛṣṇasya sat-prema-bhakti-siddhi-karā matāḥ ||131||

tatrātau mantroddhāro yathā **sanat-kumāra-saṁhitāyām--**

hare-kṛṣṇau dvir āvṛttau
kṛṣṇa tādṛk tathā hare |
hare rāma tathā rāma
tathā tādṛg ghare manuḥ ||132||

hare kṛṣṇa hare kṛṣṇa kṛṣṇa kṛṣṇa hare hare |
hare rāma hare rāma rāma rāma hare hare ||133||

asya dhyānaṁ yathā tatraiva--

dhyāyed vṛndāvane ramye
gopa-gobhir alaṅkṛte |
kadamba-pādapa-cchāye
yamunā-jala-śītale ||134||

rādhayā sahitaṁ kṛṣṇaṁ
vaṁśī-vādana-tat-param |
tribhaṅga-lalitaṁ devaṁ
bhaktānugraha-kāraṁ ||135||

viśeṣato daśārṇo 'yam
japa-mātreṇa siddhi-daḥ |
pañcāṅgāny asya mantrasya
vijñeyāni maṁṣibhiḥ ||136||

iti **gautamīya-tantra**-vākyāt rāga-mārga daśākṣara-gopāla-mantrasya prasiddhiḥ; tad-
uddhāro likhyate, sa yathā **gautamīya-tantre--**

khāntākṣaraṁ samuddhṛtya
trayodaśa-svarāṅvitam |
pārṇaṁ turya-svara-yutaṁ
chāntaṁ dhāntaṁ tathā dvayam ||137||

amṛtārṇaṁ māṁsa-yugmaṁ
mukha-vṛttena saṁyutaṁ |
bhārśaṁ tu mukha-vṛttādhyam

pavanārṇam tathaiva ca ||138||

bīja-śakti-samāyukto
mantra 'yaṁ samudāhṛtaḥ |
gupta-bīja-svabhāvatvād
daśārṇaḥ khalu kathyate ||139||

brahmārṇam turya-samīyuktaṁ
māṁsa-dvaya-samanvitam |
nāda-bindu-samīyuktaṁ
jagad-bījam udāhṛtam ||140||

śukrārṇam amṛtārṇena
mukha-vṛttena samīyutam |
gaganam mukha-vṛttena
proktā śaktiḥ parātparā ||141||

daśākṣaro mantra, yathā --klīm gopījana-vallabhāya svāhā |

aṣṭādaśākṣaro mantra, yathā --klīm kṛṣṇāya govindāya gopījana-vallabhāya svāhā |

phullendīvara-kāntim indu-vadanam barhāvataṁsa-priyam
śrīvatsāṅkam udāra-kaustubha-dharam pītāmbaram sundaram |
gopīnam nayanotpalārcita-tanum go-gopa-saṅghāvṛtam
govindam kala-veṇu-vādana-param divyāṅga-bhūṣam bhaje ||142||

atha kāma-gāyatrī-mantroddhāro yathā **svāyambhuvāgame--**

klīm tataḥ kāma-devāya vidmahe ca padaṁ tataḥ |
tataś ca puṣpa-bāṇāya dhīmahīti padaṁ tataḥ ||143||
tatas tan no 'naṅga iti tataś caiva pracodayāt |
eṣā vai kāma-gāyatrī caturviṁśākṣarī mātā ||144||

kāma-gāyatrī, yathā -klīm kāmadevāya vidmahe puṣpa-bāṇāya dhīmahī tan no 'naṅgaḥ
pracodayāt |

kṛīḍāsakto madana-vaśa-go rādhayāliṅgitāṅgaḥ
sa-bhrū-bhaṅgaḥ smita-suvadano mugdha-nepathya-śobhaḥ |
vṛndārānye prati-nava-latā-sadmasu prema-pūrṇaḥ
pūrṇānando jayati muralīm vādayāno mukundaḥ ||145||

yathā **brhad-gautamīya-tantre--**

devī kṛṣṇa-mayī proktā rādhikā para-devatā |
sarva-lakṣmī-mayī sarva-kāntiḥ sammohinī parā ||146||

ṛk-pariṣiṣṭe ca--

rādhayā mādhave devo
mādhavenaiva rādhikā
vibhrājante janeṣv ā ||147||

mātsye ca--

vārāṇasyām viśālākṣī vimalā puruṣottame |
rukmiṇī dvāravatyām tu rādhā vṛndāvane vane ||148||

pādme ca (UN 4.5)--

yathā rādhā priyā viṣṇos tasyāḥ kuṇḍam priyam tathā |
sarva-gopīṣu saivaikā viṣṇor atyanta-vallabhā ||149||

(UN 4.3-4, 6-7)--

mahā-bhāva-svarūpeyam guṇair ativarīyasī |
gopālottara-tāpanyām yad gāndharveti viśrutā ||150||
hlādinī yā mahā-śaktiḥ sarva-śakti-varīyasī |
tat-sāra-bhāva-rūpeyam iti tantre pratiṣṭhitā ||151||
suṣṭhu-kānta-svarūpeyam sarvadā vārṣabhānavī |
dhṛta-ṣoḍaśa-śṛṅgārā dvādaśābharaṇānvitā ||152||

tatra suṣṭhu-kānta-svarūpā, yathā śrī-kṛṣṇa-vākyam (UN 4.8)--

kacās tava sukuñcitā mukham adhīra-dīrghekṣaṇam
kaṭhora-kuca-bhāg-uraḥ kraśima-śāli madhya-sthalam |
nate śirasi dorlate karaḥ ratna-ramyau karau
vidhūnayati rādhike tri-jagad eṣa rupotsavaḥ ||153||

dhṛta-ṣoḍaśa-śṛṅgārā yathā (UN 4.9)--

snātā nāsāgra-jāgran-maṇi-rasita-paṭā sūtriṇī baddha-veṇī
sottamsā carcitāṅgī kusumita-cikura sragviṇī padma-hastā |
tāmbūlāsyoru-bindu-stavakita-cibukā kajjalākṣī sucitrā
rādhālaktojjvalāṅghriḥ sphuriti tilakinī ṣoḍaśā-kalpinīyam ||154||

dvādaśābharaṇāśritā yathā (UN 4.10)--

divyaś cūdāmaṇīndraḥ purāta-viracitāḥ kuṇḍala-dvandva-kāñci*
niṣkāś cakrī-śalākā-yuga-valaya-ghaṭāḥ kaṇṭha-bhūṣormikāś ca |
hārās tāṛānukāra bhujā-kaṭaka-tulākoṭayo ratna-klṛptā*
stuṅgā pādāṅgurīya-cchavir iti ravibhir bhūṣaṇair bhāti rādhā ||155||

madhye vayasi kaiśora eva tasyāḥ sthitiḥ | pūrvavad divasa-gaṇanayā vimśati-
dinottara-pañca-māsādhika-nava-varṣa-parimitam madhya-kaiśoram vayaḥ (9-5-20);
rāja-kumārītvād bhogātīśayena samṛddhyā varṣa-māsa-dinānām sārḍhatayā pañca-

daśa-dinottara-māsa-dvayādhika-caturdaśa-varṣa parimitam vayo 'syāḥ jñeyam (14-2-15) |

asyā madīyatā-bhāvo madhu-snehas tathaiva ca |
mañjiṣṭhākhyo bhaved rāgaḥ samarthā kevalā ratiḥ ||156||
kandarpa-kautukam kuñjam ḡham asyās tu yāvate |
mātāsyāḥ kirtidā proktā vṛṣabhānuḥ pitā smṛtaḥ ||157||
abhimanyuḥ patis tasyā durmukho devarāḥ smṛtaḥ |
jaṭilākhyā smṛtā śvaśrūr nanandā kuṭilā matā ||158||
yathā syur nāyakāvasthā nikhilā eva mādhave |
tathaiva nāyikāvasthā rādhāyām prāyaśo matāḥ ||159||

(UN 4.50-54)--

tasyā vṛndāvaneśvaryāḥ sakhyaḥ pañca-vidhā matāḥ |
sakhyaś ca nitya-sakhyaś ca prāṇa-sakhyaś ca kāścana |
priya-sakhyaś ca parama-preṣṭha-sakhyaś ca viśrutāḥ ||160||
sakhyaḥ kusumikā-vindhyā-dhaniṣṭhādyāḥ prakīrtitāḥ |
nitya-sakhyaś ca kastūrī-maṇi-mañjarikādayaḥ ||161||
prāṇa-sakhyaḥ śaśimukhī-vāsantī-lāsikādayaḥ |
gatā vṛndāvaneśvaryāḥ prāyeṇemāḥ svarūpatām ||162||
priya-sakhyaḥ kuraṅgākṣī sumadhyā madanālasā |
kamalā mādhurī mañju-keśī kandarpa-sundarī |
mādhavi mālatī kāma-latā śaśikalādayaḥ ||163||
parama-preṣṭha-sakhyas tu lalitā sa-viśākhikā |
sa-citrā campakalatā tuṅgavidyendulekhikā |
raṅgadevī sudevī cetyaṣṭau sarva-gaṇāgrimāḥ ||164||

(UN 3.61)--

yūthādhipātve 'py aucityam dadhānā lalitādayaḥ |
sveṣṭa-rādhādi-bhāvasya lobhāt sakhya-ruciṃ dadhuḥ ||165||

madīyatā-bhāva-lakṣaṇam yathā--

śṛṅgāra-rasa-sarvasvaḥ kṛṣṇaḥ priyatamo mama |
iti yaḥ prauḍha-nirbandho bhāvaḥ sa syān madīyatā ||166||

udāharaṇam yathā -

śikhi-piñcha-lasan-mukhāmbujo
muralīvān mama jīvaneśvaraḥ |
kva gato 'tra vihāya mām ito
vada nārāyaṇa sarva-vittama ||167||

bhuja-catuṣṭayam kvāpi narmaṇā darśayann api |
vṛndāvaneśvarī-premṇā dvi-bhujāḥ kriyate hariḥ ||168||

yathā (UN 5.7)--

rāsārambha-vidhau nilīya vasatā kuñje mṛgākṣī-gaṇai-
rdr̥ṣṭam̐ gopayitum̐ samuddhura-dhiyā yā suṣṭhu samdarśitā |
rādhāyāḥ praṇayasya hanta mahimā yasya śriyā rakṣitum̐
sā śakyā prabhaviṣṇunāpi hariṇā nāsīc catur-bāhutā ||169||

madhu-sneha-lakṣaṇam̐ yathā (UN 14.93-94)--

madiyatātīśaya-bhāk
priye sneho bhaven madhu |
svayam̐ prakāṭa-mādhuryo
nānā-rasa-samāhṛtiḥ ||170||
mattatoṣma-dharaḥ sneho
madhu-sāmyān madhūcyate ||171||

udāharaṇam̐ yathā (UN 14.95)--

rādhā snehamayena hanta racitā mādhurya-sāreṇa sā
saudhīva pratimā ghanāpy uru-guṇair bhāvoṣmaṇā vidrutā |
yan-nāmany api dhāmani śravaṇayor yāti prasaṅgena me
sāndrānandamayī bhavaty anupamā sadyo jagad-vismṛti ||172||

māñjiṣṭha-rāga-lakṣaṇam̐ yathā (UN 14.139)--

ahāryō 'nanya-sāpekṣo
yaḥ kāntyā varddhate sadā |
bhaven māñjiṣṭha-rāgo 'sau
rādhā-mādhavayor yathā ||173||

udāharaṇam̐ yathā (UN 14.141)--

dhatte drāg anupādhi janma vidhinā kenāpi nākampate
sūte 'ty āhita-sañcayair api rasam̐ te cen mitho vartmane |
ṛddhim̐ sañcinate camatkṛti-karoddāma-pramodottarām̐
rādhā-mādhavayor ayam̐ nirupamaḥ premānubandhotsavaḥ ||174||

samarthā-rater lakṣaṇam̐ yathā (UN 14.52-53)--

kañcid viśeṣam̐ āyāntyā sambhogecchā yayābhitaḥ |
ratyā tādātmyam̐ āpannā sā samartheti bhāṇyate ||175||
sva-svarūpāt tādīyād vā jātā yat kiñcid anvayāt |
samarthā sarva-vismāri-gandhā sāndratamā matā ||176||

udāharaṇam yathā (UN 14.54, 55, 57)--

prekṣyāśeṣe jagati madhurām svām vadhūm śaṅkayā te
tasyāḥ pārśve gurubhir abhitas tvat-prasaṅgo nyavāri |
śrutvā dūre tad api bhavataḥ sā tulā-koṭi-nādam
hā kṛṣṇety aśruta-caram api vyāharanty unmadāsīt ||177||

sarvādbhuta-vilāsormi-camatkāra-kara-śriyaḥ |
sambhogecchā-viśeṣo 'syā rater jātu na bhidyate |
ity asyām kṛṣṇa-saukhyārtham eva kevalam udyamaḥ ||178||
iyam eva ratiḥ prauḍhā mahābhāva-daśām vrajet |
yā mṛgyā syād vimuktānām bhaktānām ca varīyasām ||179||

yathā śrī-daśame (10.47.58)--

etāḥ param tanu-bhṛto bhuvi gopa-vadhvo
govinda eva nikhilātmani rūḍha-bhāvāḥ |
vāñchanti yad bhava-bhiyo munayo vyaṁ ca
kiṁ brahma-janmabhir ananta-kathārasasya ||

śrī-rādhā-mantroddhāro yathā gaurī-tantre--

śrī-nāda-bindu-saṁyuktā tathāgnir mukha-vṛtta-yuk |
caturthī vahni-jāyāntā rādhikāṣṭākṣaro manuḥ ||181||

mantra yathā -śrīm rām rādhikāyai svāhā |

gāyatrī yathā -śrī-rādhikāyai vidmahe, prema-rūpāyai dhīmahi, tan no rādhā
pracodayāt |

asyā dhyānam yathā tatraiva--

smerām śrī-kuṅkumābhām sphurad-aruṇa-paṭa-prānta-klptāvaguṇṭhām
ramyām veśena veṇī-kṛta-cikura-śikhālambi-padmām kiśorīm |
tarjjany-aṅguṣṭha-yuktyā hari-mukha-kamale yuñjatīm nāgavallī-
parṇam karṇāyatākṣīm tri-jagati madhurām rādhikām arcayāmi ||182||

tapta-hema-prabhām nila-kuntala-baddha-mallikām |
śarac-candra-mukhīm nṛtya-cakorī-cañcalekṣaṇām ||183||
bimbādhara-smīta-jyotsnām jagaj-jīvana-dāyikām |
cāru-ratna-stanālambi-muktādāma-vibhūṣaṇām ||184||
nitamba-nīla-vasanām kiṅkiṇī-jāla-maṇḍitām |
nānā-ratnādi-nirmāṇa-ratna-nūpura-dhāriṇīm ||185||
sarva-lāvaṇya-mugdhāṅgīm sarvāvayava-sundarīm |
kṛṣṇa-pārśva-sthitām nityām kṛṣṇa-premaika-vigrahām |

ānanda-rasa-sammagnām kiśorīm āśraye vane ||186||
saurīm raktāmbārām ramyām sunetrām susmitānanām |
śyāmām śyāmākḥilābhīṣṭām rādhikām āśraye vane ||187||
vinā rādhā-prasādena kṛṣṇa-prāptir na jāyate |
tataḥ śrī-rādhikā-kṛṣṇau smarāṇiyau susāmyutau ||188||

yathā **bhaviṣyottare**--

prema-bhaktau yadi śraddhā mat-prasādam yadicchasi |
tadā nārada bhāvena rādhāyārādhako bhava ||189||

tathā ca **nāradiye**--

satyaṁ satyaṁ punaḥ satyaṁ satyam eva punaḥ punaḥ |
vinā rādhā-prasādena mat-prasādo na vidyate ||190||

śrī-rādhikāyāḥ kāruṇyāt tat-sakhī-saṅgatim iyāt |
tat-sakhīnām ca kṛpayā yoṣid-aṅgam avāpnuyāt ||191||
anaṅga-sukhadākhyo 'sti kuñjas tasyottare dale |
vijñeyo 'yaṁ taḍid-varṇo nānā-puṣpa-drumāvṛtaḥ ||192||
lalitānandado nityam uttare kuñja-rājakaḥ |
gorocanābhā lalitā tatra tiṣṭhati nityaśaḥ ||193||
mayūra-piñcha-sadrśa-vasanā kṛṣṇa-vallabhā |
khaṇḍitā-bhāvam āpannā rati-yuktā harau sadā ||194||
candra-tāmbūla-sevādhya divyābharāṇa-maṇḍitā |
sapta-vimśaty-aho yuktāṣṭa-māsa-manu-hāyanā (14-8-27) ||195||
asyā vayaḥ-pramāṇam yat pitā mātā viśokakaḥ |
śāradā ca patir yasyā bhairavākhyo mato budhaiḥ ||196||
svarūpa-dāmodaratām prāptā gaura-rase tv iyam |
iyam tu vāma-prakharā gṛham asyās tu yāvate ||197||

khaṇḍitā-lakṣaṇam, yathā (UN 5.85-86)--

ullaṅghya samayaṁ yasyāḥ preyān anyopabhogavān |
bhoga-lakṣmāṅkitaḥ prātar āgacchet sā hi khaṇḍitā |
eṣā tu roṣa-niḥśvāsa-tūṣṇīm-bhāvādi-bhāg bhavet ||198||

yāvair dhūmalitaṁ śiro bhujā-taṭīm tāṭaṅka-mudrāṅkitām
saṅkrānta-stana-kuṅkumojjvala-muro mālām parimlāpitām |
ghūrṇā-kuḍmalite drśau vraja-pater drṣṭvā prage śyāmalā
citte rudra-guṇam mukhe tu sumukhī bheje munīnām vratam ||199||

vāma-prakharā-lakṣaṇam yathā (UN 6.2-5)--

saubhāgyāder ihādhikyād adhikā sāmyataḥ samā |

laghutvāl laghur ity uktās tridhā gokula-subhruvaḥ ||200||
pratyekaṁ prakharā madhyā mṛdvī ceti punas tridhā ||201||
pragalbha-vākyā prakharā khyātā durlaṅghya-bhāsitā |
tad ūnatve bhaven mṛdvī madhyā tat-sāmyam āgatā ||202||

tatra laghu-prakharā (UN 8.31) --

sā laghu-prakharā dvedhā bhaved vāmātha dakṣiṇā ||203||

tatra vāmā (UN 8.32)--

māna-grahe sadodyuktā tac chaithilye ca kopanā |
abhedyā nāyake prāyaḥ krūrā vāmeti kīrtyate ||204||

(UN 8.37)--

yūthe 'tra vāma-prakharā lalitādyāḥ prakīrtitāḥ ||205||

vāma-prakharodāharaṇam, yathā (UN 8.36)--

amūr vraja-mṛgekṣaṇās catur-aśīti-lakṣādhikāḥ
pratisvam iti kīrtitam savayasā tavaivāmunā |
ihāpi bhuvī viśrutā priya-sakhī mahārghyety asau
katham tad api sāhasī śaṭha! jighṛkṣur enām asi ||206||

asyā yūtho, yathā (śrī-kṛṣṇa-gaṇoddeśa-dīpikā 1.242)--

ratnarekhā (-prabhā) rati-kalā subhadrā candra (bhadra-) rekhikā |
sumukhī ca dhaniṣṭhā ca kalahaṁsī kalāpinī ||207||

asyā mantroddhāro, yathā sammohana-tantre--

lakṣmī līlā ca lalitā ne tato vahni-nāyikā |
eṣo 'ṣṭārṇo mahā-mantro lalitāyās tu rāga-daḥ ||208||

mantra yathā--śrīm lām lalitāyai svāhā |

asyā dhyānaṁ, yathā tatraiva--

gorocanā-dyuti-vidāmbi-tanūm suveśīm
mayūra-piñcha-vasanām śubha-bhūṣaṇādhyām |
tāmbūla-sevana-ratām vraja-rāja-sūnoḥ
śrī-rādhikā-priya-sakhīm lalitām smarāmi ||209||

īśāna-dala ānanda-nāmakam kuñjam asti hi |
megha-varṇam śrī-viśākhā yatrāste kṛṣṇa-vallabhā ||210||

svādhīna-bhartṛkā-bhāvam āpannā hi harau sadā |
vastrālaṅkāra-sevāḍhyā gaurāṅgī tārakāmbarā ||211||

pakṣāhar-yug-yugma-māsa-saṁyukta-manu-hāyanā (14-2-15) |
asyā vayaḥ pitā mātā pāvano dakṣiṇā kramāt ||212||
patir yasyā bāhukākhyo 'py asau gaura-rase punaḥ |
rāya-rāmānandatayā vikhyātābhūt kalau yuge ||213||
iyam tv adhika-madhyā hi gṛham asyās tu yāvate ||214||

svādhīna-bhartṛkā-lakṣaṇam (UN 5.91)--

svāyattāsanna-dayitā bhavet svādhīna-bhartṛkā |
salilāraṇya-vikrīḍā-kusumāvacyādi-kṛt ||215||

udāharaṇam yathā (UN 5.92)--

mudā kurvan patrāṅkuram anupamaṁ pīna-kucayoḥ
śruti-dvandve gandhāhṛta-madhupam indīvara-yugmam |
sakhelaṁ dhammillopari ca kamalaṁ komalam asau
nirāvādhām rādhām ramayati ciraṁ keśi-damaṇaḥ ||216||

(UN 8.19)--

atra yūthe viśākhādyā bhavanty adhika-madhyamāḥ ||217||

adhika-madhyodāharaṇam yathā (UN 8.17)--

dāmārpyatām priya-sakhī-prahitām tvayaiva
dāmodare kusumam atra mayāvacyam |
nāham bhramāc caturike sakhi sūcanīyā
kṛṣṇaḥ kadhathayati mām adhikam yad eṣaḥ ||218||

asyā yūtho yathā (kṛṣṇa-gaṇoddeśa-dīpikā 1.243)--

mālatī mādhavī candra-rekhā cāpi śubhānanā |
kuñjarī hariṇī caiva surabhiś capalāpi ca ||219||

asyā mantroddhāro, yathā bṛhad-gautamīye--

vāg-bhavaḥ saum tato ne 'ntā viśākhā vahni-jāyikā |
aṣṭākṣaro viśākhāyā mantrō 'yam prema-vṛddhi-daḥ ||220||

mantrō yathā -aim saum viśākhāyai svāhā |

asyā dhyānam, yathā tatraiva--

sac-campakāvali-vidāmbi-tanuṁ suśīlām
tārāmarām vividha-bhūṣaṇa-śobhamānām |
śrī-nandanandana-puro vasaṇādi-bhūṣā-
dāne ratām sukutukām ca bhaje viśākhām ||221||

citraṁ pūrva-dale kuñjam padma-kiñjalka-nāmakam |
śrī-citrā svāminī tatra vartate kṛṣṇa-vallabhā ||222||
abhisārikātvam āpannā harau rati-samanvitā |
lavaṅga-mālā-sevādhyā kāśmīra-varṇa-saṁyutā ||223||
kāca-tulyāmarā cāsau sadā citra-guṇānvitā |
asyās caiva vayomānam manu-saṁkhyā-dinānvitam ||224||
ṛṣi-māsādhikam śakra-hāyanam ceti viśrutam (14-7-14) ||225||
caturo 'syāḥ pitā prokto janany asyās ca carccikā |
patiḥ pītharakaś cāsya asau gaura-rase punaḥ ||226||
govindānandatām prāptā caturtha-yuga-madhyake |
iyaṁ tv adhika-mṛdvī ca gṛham asyās tu yāvaṭe ||227||

abhisārikā-lakṣaṇam yathā (UN 5.71-72)--

yābhisārayate kāntam svayam vābhisaraty api |
sā jyotsnī tāmasī yāna-yogya-veśābhisārikā ||228||
lajjayā svāṅga-līneva niḥśabdākhila-maṇḍanā |
kṛtāvaguṣṭhā snigdhaika-sakhī-yuktā priyam vrajet ||229||

udāharaṇam yathā tatra (1) jyotsny-abhisārikāyāḥ (UN 5.74)--

indus tundila-maṇḍalam praṇayate vṛndāvane candrikām
sāndrām sundari nandano vraja-pates tvad vīthim udvīkṣate |
tvam candrāñcita-candanena khacitā kṣaumeṇa cālañkṛtā
kim vartmany aravinda-cāru-caraṇa-dvandvam na sandhitasī ||230||

(2) tāmasy-abhisārikāyāḥ (ViM 4.22, UN 5.75)--

timira-masibhiḥ saṁvītāṅgyaḥ kadamba-vanāntare
sakhī baka-ripum puṇyātmānaḥ saranty abhisārikāḥ |
tava tu parito vidyud-varṇās tanu-dyuti-sūcayo
hari hari ghana-dhvāntānyetāḥ svavairiṇi bhindate ||231||

(UN 8.21)--

adhikā mṛdavaś cātra citrā madhurikādayaḥ ||232||

adhika-mṛdvy-udāharaṇam, yathā (UN 8.20)--

darāpi na dṛg-arpitā sakhi śikhaṇḍa-cūḍe mayā
prasīda bata mā kṛthā mayi vṛthā purobhāgitām |

naṭan-makara-kuṇḍalaṁ sapadi caṇḍi līlā-gatiṁ
tanoty ayam adūrataḥ kim iha samvidheyam mayā ||233||

asyā yūtho yathā (śrī-kṛṣṇa-gaṇoddeśa-dīpikā 1.245)--

rasālikā tilakinī śaurasenī sugandhikā |
vāmanī vāmanayanā nāgarī nāgavallikā ||234||

asyā mantroddhāro, yathā skānde--

lakṣmīś citrā caturthyantā vahni-jāyā ṣaḍakṣaraḥ |
mantra 'yam citrikā-nāmnayāḥ kṛṣṇa-sakhyā udīritaḥ ||235||

mantra yathā--śrīṁ citrāyai svāhā |

asyā dhyānaṁ, yathā tatraiva--

kāsmīra-varṇāṁ sahitāṁ vicitra-*
guṇaiḥ smitā-śobhi-mukhīm ca citrām |
kācāmbarām kṛṣṇa-puro lavaṅga*-
mālā-pradāne nitarām smarāmi ||236||

āgneya-patre pūrṇendu-kuṅja-svarṇābha-varṇake |
śrī-indulekhā vasaty atra haritāla-samāṅgikā ||237||
dāḍimba-kusumodbhāsi-vasanā kṛṣṇa-vallabhā |
proṣita-bhartṛkā-bhāvam āpannā rati-yug-gharau ||238||
amṛtāśana-sevādhya yāsau nandātmajasya vai |
vayomānaṁ bhavet tasyāḥ sarva-śāstreṣu sammatam ||239||
sārdha-dig-vāsarair yuktā dvi-māsa-manu-hāyanā (14-2-10 1/2) |
asau tu vāma-prakharā hareś cāmara-sevinī ||240||
gṛham asyās tu yāvate pitā sāgara-samjñakaḥ ||241||
asyā mātā bhaved velā patir asyās tu durbalaḥ |
vasu-rāmānandatayā khyātā gaura-rase hy asau ||242||

proṣita-bhartṛkā-lakṣaṇaṁ yathā (UN 5.89)--

dūra-deśaṁ gate kānte bhavet proṣita-bhartṛkā |
priya-saṁkīrtanaṁ dainyam asyās tānava-jāgarau |
mālinyam anavasthānaṁ jāḍya-cintādayo matāḥ ||243||

udāharaṇaṁ yathā (UN 5.90)--

vilāsi svacchandam vasati mathurāyām madhu-ripu*
rvasantaḥ santāpaṁ prathayati samantād anupadam |
durāśeyam vairiṇyahaha mad-abhīṣṭodyama-vidhau

vidhatte pratyūham kim iha bhavitā hanta śaraṇam ||244||

vāma-prakharā-lakṣaṇodāharāṇe tūkte; asyā yūtho yathā śrī-kṛṣṇa-gaṇoddeśa-dīpikāyām (1.247)--

tuṅgabhadrā citralekhā suraṅgī raṅgavāṭikā |
maṅgalā suvicitrāṅgī modinī madanāpi ca ||245||

asyā mantroddhāro yathā isāna-saṁhitāyām--

vāg-bhavaś cendulekhā ca caturthī vahni-jāyikā |
mantraḥ syāc cendulekhāyā aṣṭārṇaḥ samudīritaḥ ||246||

mantra yathā--aim indulekhāyai svāhā |

asyā dhyānaṁ yathā tatraiva--

haritāla-samāna-deha-kāntim
vikasad-dārīma-puṣpa-śobhi-vastrām |
amṛtaṁ dadatīm mukunda-vaktre
bhaja ālim aham indulekhikākhyām ||247||

dakṣiṇe 'smin dale kāma-latā-nāmāsti kuṅjakam |
atyanta-sukhadam tapta-jāmbūnada-sama-prabham ||248||
śrī-campakalatā tiṣṭha-tyamuṣmin kṛṣṇa-vallabhā |
asau vāsaka-sajjātvam āpannā rati-yug-gharau ||249||
vāma-madhyā campakābhā cātakābha-śubhāambarā |
tat-sevā ratna-mālāyā dānaṁ cāmara-cālanam ||250||
sārdha-trayodaśa-dina-māsa-dvaya-samanvitāḥ |
manu-saṁkhyā-hāyanāś ca vayomānaṁ bhavet punaḥ (14-2-13 1/2) ||251||
mātāsyā vāṭikā khyātā pitā cārāma-saṁjñakaḥ |
asyāś ca bhartā caṇḍākhyas tathā gaura-rase hy asau |
śivānandatayā khyātim āgatā hi kalau yuge ||252||

vāsaka-sajjā-lakṣaṇam yathā (UN 5.76-77)--

svavāsaka-vaśāt kānte samesyati nijam vapuḥ |
sajjī-karoti geham ca yā sā vāsaka-sajjikā ||253||
ceṣṭāsyāḥ smara-saṁkrīḍā-saṅkalpa-vartma-vikṣaṇam |
sakhī-vinoda-vārttā ca muhur dūti-kṣaṇādayaḥ ||254||

udāharaṇam yathā (UN 5.78)--

rati-krīḍā-kuṅjam kusuma-śayanīyojjvala-rucim
vapuḥ sālaṅkāram nijam api vilokya smita-mukhī |

muhur dhyāyaṁ dhyāyaṁ kim api hariṇā saṅgama-vidhim
samṛddhyanti rādhā madana-mada-mādyan matir abhūt ||255||

vāma-prakharā-lakṣaṇodāharāṇe tūkte; asyā yūtho yathā (kṛṣṇa-gaṇoddeśe 1.244)--

kuraṅgākṣī suracitā maṅḍalī maṅimaṅḍanā |
caṅḍikā candralatikā kandukākṣī sumandirā ||256||

asyā mantroddhāro yathā gārude--

āḍau ca campakalatā ṇe 'ntā vaiśvānara-priyā |
mantra 'yaṁ campakalatā-premado vasu-varṇakaḥ ||257||

mantra yathā--campakalatāyai svāhā |

asyā dhyānaṁ yathā tatraiva--

campakāvali-samāna-kāntikām
cātakābha-vasanām subhūṣaṇām |
ratna-mālya-yuta-cāmarodyatām
cāru-campakalatām sadā bhaje ||258||

rakṣodale śyāma-varṇe kuṅje śrī-raṅgadevikā |
sukhadākhye nivasati nityaṁ śrī-hari-vallabhā ||259||
padma-kiṅjalka-varṇābhā jabā-puṣpa-nibhāmarā |
utkaṅṭhitā-bhāva-yuktā śrī-kṛṣṇe rati-bhāk sadā ||260||
asau candana-sevāḍhyā vāma-madhyā bhavet punaḥ |
gṛham asyā yāvate tu vayomānaṁ bhavet punaḥ ||261||
sārdha-veda-dinair yuktam dvi-māsam manu-hāyanam (14-2-4 1/2) |
mātā śrī-karuṇā proktā pitā śrī-raṅgasāgaraḥ ||262||
patir vakreṣaṇaḥ prokto hy asau gaura-rase punaḥ |
govindānanda-ghoṣākhyām āpannā hi kalau yuge ||263||

utkaṅṭhitā-lakṣaṇam yathā (UN 5.79-80)--

anāgasi priyatame ciraty utsukā tu yā |
virahotkaṅṭhitā bhāva-vedibhiḥ sā samīritā ||264||
asyās tu ceṣṭā hṛt-tāpo vepathur hetu-tarkaṇam |
aratir vāṣpa-mokṣaṇ ca svāvasthā-kathanādayaḥ ||265||

udāharaṇam yathā (UN 5.81)--

sakhi kim abhavad baddho rādhā-kaṭākṣa-guṇair ayam
samaram athavā kim prārabdham surāribhir uddhuraiḥ |
ahaha bahulāṣṭamyām prācī-mukhe 'py udite vidhau

vidhu-mukhi! na yan mām sasmāra vrajeśvara-nandanah ||266||

vāma-madhyā-lakṣaṇodāharāṇe tūkte; asyā yūtho yathā (śrī-kṛṣṇa-gaṇoddeśe 1.248)

kalakaṅṭhī śaśikalā kamalā prema-mañjarī |
mādhavī madhurā kāma-latā kandarpa-sundarī ||267||

asyā mantroddhāro yathā kiśorī-tantre--

lakṣmīr agni-raṅgadevī ne 'ntā vahni-priyā tataḥ |
raṅgadevyās tu mantra 'yam aṣṭārṇo rāga-bhakti-daḥ ||268||

mantra yathā--śrīm rām raṅgadevyai svāhā |

asyā dhyānaṁ ca tatraiva--

rājīva-kiṅjalka-samāna-varṇām
jabā-prasūnopama-vāsas-ādhyām |
śrīkhaṇḍa-sevā-sahitām vrajendra-
sūnor bhaje rāsa-ga-raṅgadevīm ||269||

kuṅjo 'sti paścime dale 'ruṇa-varṇah suśobhanah |
tuṅgavidyānandado nānneti vikhyātim āgataḥ ||270||
nityam tiṣṭhati tatraiva tuṅgavidyā samutsukā |
vipralabdhātvam āpannā śrī-kṛṣṇe rati-yuk sadā ||271||
candra-candana-bhūyiṣṭha-kuṅkuma-dyuti-śālinī |
pāṇḍu-maṇḍana-vastreyam dakṣiṇa-prakharoditā ||272||
medhāyām pauṣkarājātā patir asyās tu bālīśah |
nṛtya-gītādi-sevādhyā grham asyās tu yāvaṭe ||273||
dvāviṁśati-dinair yuktā dvi-māsa-manu-hāyanāḥ (14-2-22) ||274||
asyā vayaḥ-pramāṇam syād asau gaura-rase punah |
vakreśvara iti khyātim āpannā hi kalau yuge ||275||

vipralabdhā-lakṣaṇam yathā (UN 5.83-84)--

kṛtvā saṅketam aprāpte daivāj jīvita-vallabhe |
vyathamānāntarā proktā vipralabdhā maṇiṣibhiḥ |
nirveda-cintā-khedāśru-mūrchā-niḥśvasitādi-bhāk ||276||

udāharāṇam yathā--

vindati sma divam indur indirā-*
nāyakena sakhi vañchitā vayam |
kurmahe kim iha śādhi sādaram
drāg iti klamamagān mṛgekaṣaṇā ||277||

dakṣiṇā-lakṣaṇaṁ yathā (UN 8.38, 42)--

asahā māna-nirbandhe nāyake yukta-vādinī |
sāmabhis tena bhedyā ca dakṣiṇā parikīrtitā ||278||
tuṅgavidyādikā cātra dakṣiṇa-prakharā bhavet ||279||

udāharaṇaṁ yathā (śrī-gīta-govinde 9.10)--

snigdhe yat paruṣāsi yat praṇamati stabdhāsi yad rāgiṇi
dveṣaṁ yāsi yad unmukhe vimukhatām yātāsi tasmin priye |
tad yuktaṁ viparīta-kāriṇi! tava śrīkhaṇḍa-carcā viṣaṁ
śītāṁśus tapano himaṁ hutavahaḥ krīḍā-mudo yātanāḥ ||280||

asyā yūtho yathā (śrī-kṛṣṇa-gaṇoddeśe 1.246)--

mañjumedhā sumadhurā sumadhyā madhurekṣaṇā |
tanūmadhyā madhusyandā guṇacūḍā varāṅgadā ||281||

asyā mantroddhāro yathā kiśorī-tantre--

lakṣmī-pūrvā tuṅgavidyā caturthī huta-bhuk-priyā |
mantra 'yaṁ tuṅgavidyāyā vasu-varṇaḥ samīritaḥ ||282||

mantra yathā--śrīṁ tuṅgavidyāyai svāhā |

asyā dhyānaṁ, yathā tatraiva--

candrādhyair api candanaḥ sulalitām śrī-kuṅkumābha-dyutiṁ
sad-ratnānvita-bhūṣaṇāñcita-tanuṁ śoṇāmbaṛollāsitaṁ |
sad-gītāvali-saṁyutām bahu-guṇām ḍamphasya śabdena vai
nṛtyantīm purato hare rasavatīm śrī-tuṅgavidyām bhaje ||283||

vāyavya-dalake kuṅjam āste harita-varṇakam |
vasanta-sukhadam atra sudevī vartate sadā ||284||
kalahāntarītā-bhāvam āpannā rati-yug-gharau |
padma-kiṅjalka-rucirā jabā-puṣpa-nibhāmbārā ||285||
asau ca jala-sevādhyā vāmā prakharikā matā |
veda-vāsara-saṁyukta-dvi-māsa-manu-hāyanā (14-2-4) ||286||
asyā vayaḥ-parimāṇaṁ yāvaṭe tu nīketanam |
mātāsyāḥ karuṇā proktā janako raṅgasāgaraḥ ||287||
bhrātrā vakreṣaṇasyeyam pariṇītā kanīyasā |
śrī-vāsudeva-ghoṣākhyām āptā gaura-rase tv asau ||288||

kalahāntarītā-lakṣaṇaṁ yathā (UN 5.87)--

yā sakhīnām puraḥ pāda-patitaṁ vallabhaṁ ruṣā |
nirasya paścāt tapati kalahāntarītā hi sā |
asyaḥ pralāpa-santāpa-glāni-niḥśvasitādayaḥ ||289||

udāharaṇaṁ yathā (UN 5.88)--

srajaḥ kṣiptā dūre svayam upahṛtāḥ keśi-ripuṇā
priya-vācas tasya śruti-parisarānte 'pi na kṛtāḥ |
namann eṣa kṣaunī-viluṭhita-śikhaṁ praikṣi na mayā
manas tenedaṁ me sphuṭati puṭapākārpitam iva ||290||

vāma-prakharā-lakṣaṇodāharaṇe tūkte; asyā yūtho yathā (śrī-kṛṣṇa-gaṇoddeśe 1.249)-

kāverī cārukavarī sukeśī mañjukesīkā |
hārahīrā hārakaṇṭhī hāravallī manoharā ||291||

asyā mantroddhāro yathā **rudra-yāmale**--

dve vāg-bhave ramā ne 'ntā sudevī dahana-priyā |
uktaḥ sudevyaṁ mantra 'yam aṣṭārṇaḥ prema-bhakti-daḥ ||292||

mantra yathā--aim saum śrīm sudevyaḥ svāhā |

asyā dhyānaṁ yathā tatraiva--

ambhoja-keśara-samāna-ruciṁ suśīlām
raktāmbarām rucira-hāsa-virāji-vaktrām |
śrī-nandanandana-puro jala-sevanāḍhyām
sad-bhūṣaṇāvali-yutām ca bhaje sudevīm ||293||

kuñjo 'sti rūpollāsākhyo lalitā-kuñjakottare |
sadā tiṣṭhati tatraiva suśobhā rūpa-mañjarī ||294||
priya-narma-sakhī-mukhyā sundarī rūpa-mañjarī |
gorocanā-samāṅga-śrīḥ keki-patrāmśuka-priyā ||295||
sārdha-tridaśa-varṣāsau (13-6) vāma-madhyātvam āśritā |
raṅgaṇa-mālikā ceti pravādanti mañjaryāḥ ||296||
iyam lavaṅga-mañjaryā ekenāhnā kanīyasī |
kalau gaura-rase rūpa-gosvāmitvaṁ samāgatā ||297||

asyā mantroddhāro yathā **kiśorī-tantre**--

śrī-bijena samāyuktā ne 'ntā vai rūpa-mañjarī |
ayam aṣṭākṣaro rūpa-mañjaryā mantra īritaḥ ||298||

mantra yathā--śrīm rūpa-mañjaryai svāhā |

asyā dhyānam yathā tatraiva--

gorocanā-nindi-nijāṅga-kāntim
māyūra-piñchābha-sucīna-vastrām |
śrī-rādhikā-pāda-saroja-dāsīm
rūpākhyakām mañjarikām bhaje 'ham ||299||

ratyambujākhyāḥ kuñjo 'sti indulekhā-kuñja-dakṣiṇe |
tatraiva tiṣṭhati sadā surūpā rati-mañjarī ||300||
tārāvalī-dukūleyam taḍit-tulya-tanu-cchaviḥ |
dakṣiṇā mṛdvikā khyātā tulasīti vadanti yām ||301||
asyā vayo dvi-māsāḍhya-hāyanās tu trayodaśa (13-2) |
iyam śrī-raghunāthākhyām prāptā gaura-rase kalau ||302||

asyā mantroddhāro yathā **kiśorī-tantre--**

nāda-bindu-yuto vahnir mukha-vṛtta-samanvitaḥ |
svāhāntā mañjarī ne 'ntā rati-mañjarikā-manuḥ ||303||

mantra yathā--rām rati-mañjaryai svāhā

asyā dhyānam yathā tatraiva--

tārālivāso-yugalam vasānām
taḍit-samāna-svatanu-cchaviḥ ca |
śrī-rādhikāyā nikāṭe vasantīm
bhaje surūpām rati-mañjarīm tām ||304||

kuñjasya tuṅgavidyāyāḥ kuñjaḥ pūrvatra vartate |
lavaṅga-sukhado nāmnā sudṛśām sumanoharaḥ ||305||
lavaṅga-mañjarī tatra mudā tiṣṭhati sarvadā |
sā tu rūpākhyā-mañjaryā ekenāhnā varīyasī ||306||
udyad-vidyut-samāna-śrīs tārāvalī-paṭāvṛtā |
śrī-kṛṣṇānandadā nityam dakṣiṇā mṛdvikā matā ||307||
vaya eka-dinam sārḍha-hāyanās tu trayodaśa (13-6-1) |
śrī-sanātana-nāmāsau khyātā gaura-rase kalau ||308||

asyā mantroddhāro yathā **kiśorī-tantre--**

śrī-līlābhyām samāyuktā
ne 'ntā lavaṅga-mañjarī |
svāhā lavaṅga-mañjaryā
mantra 'yam daśa-varṇakaḥ ||309||

mantra yathā--śrīm lām lavaṅga-mañjaryai svāhā

asyā dhyānam yathā tatraiva--

capalā-dyuti-nindi-kāntikām
śubha-tārāvali-śobhitāambarām |
vraja-rāja-suta-pramodinīm
prabhaje tām ca lavaṅga-mañjarīm ||310||

rasānanda-prado nāmnā citrā-kuñjasya paścime |
kuñjo 'sti tatra vasati sarvadā rasa-mañjarī ||311||
śrī-rūpa-mañjarī-samyag-jivātu sā prakīrtitā |
hamsa-pakṣa-dukūleyam phulla-campaka-kānti-bhāk ||312||
lavaṅga-mañjarī-tulyā prāyeṇa guṇa-sampadā |
atīva priyatām prāptā śrī-rūpa-mañjarī-śritā ||313||
sandhāna-caturā seyam dautye kauśalam āgatā |
trayodaśa-śarad-yuktā (13) dakṣiṇā mṛdvikā matā ||314||
sā kalau raghunāthākhyā-yukta-bhaṭṭatvam āgatā ||315||

asyā mantroddhāro yathā **kiśorī-tantre--**

mukha-vṛtta-yuto vahni-nāda-bindu-samanvitaḥ |
svāhānta-sampradānānto mantra vai rasa-mañjarī ||316||

mantra yathā--rām rasa-mañjaryai svāhā |

asyā dhyānam yathā tatraiva--

hamsa-pakṣa-rucireṇa vāsasā
saṁyutām vikaca-campaka-dyutim |
cāru-rūpa-guṇa-sampadānvitām
sarvadāpi rasa-mañjarīm bhaje ||317||

aiśānye campakalatā-kuñjāt kuñjo 'sti śobhanaḥ |
guṇānanda-prado nāmnā tatrāste guṇa-mañjarī ||318||
rūpa-mañjarikā-saukhyābhilāṣā sā prakīrtitā |
jabā-rāji-dukūleyam taḍit-prakara-kānti-bhāk ||319||
kaniṣṭheyam bhavet tasyās tulasyās tu tribhir dinaiḥ |
śrī-kṛṣṇāmōda-dākṣiṇyam āśritā prakharoditā ||320||
vayo 'syā eka-māsādhyā hāyanās tu trayodaśa |
sapta-vimśatibhir yuktaṁ dinaiś ca samudīritam (13-1-27) ||321||
gopāla-bhaṭṭa-nāmāsau khyātā gaura-rase kalau ||322||

asyā mantroddhāro yathā **kiśorī-tantre--**

gaṇeśo mukha-vṛttāḍhyo nāda-bindu-samanvitaḥ |
ne 'ntā vahni-priyāntā ca manthro vai guṇa-mañjarī ||323||

manthro yathā--gām guṇa-mañjaryai svāhā

asyā dhyānam yathā tatraiva--

jabā-nibha-dukūlāḍhyām taḍid-āli-tanu-cchaviṃ |
kṛṣṇāmoda-kṛtāpekṣām bhaje 'ham guṇa-mañjarīm ||324||
līlānanda-prado nāmnā sudevyāḥ kuñjakottare |
tatraiva tiṣṭhati sadā mañjulālī sumañjarī ||325||
rūpa-mañjarikā-sakhya-prāyā sā guṇa-sampadā |
jabā-rāji-dukūleyam tapta-hema-tanu-cchaviḥ ||326||
līlā-mañjarī nāmāsyā vāma-madhyātvam āśritā |
vayaḥ-saptāha-yuktāsau sārḍha-tridaśa-hāyanā (13-6-7) ||327||
kalau gaura-rase loka-nātha-gosvāmitām gatā ||328||

asyā mantroddhāro yathā **kiśorī-tantre--**

lakṣmī-yuktā mañjulālī mañjarī vahni-jāyikā |
caturthyantā bhaven manthro daśārṇaḥ khalu kathyate ||329||

manthro yathā--śrīm mañjulālī-mañjaryai svāhā

asyā dhyānam yathā tatraiva--

pratapta-hemāṅga-ruciṃ manojñām
śoṇāambarām cāru-subhūṣaṇāḍhyām |
śrī-rādhikā-pāda-saroja-dāsīm
tām mañjulālīm niyatām bhajāmi ||330||

vaiśākha-kuñjād āgneye kuñjo 'sti sumanoharaḥ
vilāsānandado nāmnā-trāste vilāsa-mañjarī ||331||
vilāsa-mañjarī rūpa-mañjarī-sakhyaṃ āśritā |
svakāntyā sadṛśīm cakre yā divyām svarṇa-ketakīm ||332||
cañcarīka-dukūleyam vāmā mṛdvītvam āśritā
kaniṣṭhā rasa-mañjaryāś caturbhir divasair iyam (12-11-26) ||333||
jīva-gosvāmitām prāptā kalau gaura-rase tv asau ||334||

asyā mantroddhāro yathā **kiśorī-tantre--**

śriyā pracetasā caiva nāda-bindv āsya-vṛtta-gā |
vilāsa-mañjarī ne 'ntā svāhānto manur īritaḥ ||335||

manthro yathā--śrīm vām vilāsa-mañjaryai svāhā

asyā dhyānaṁ yathā tatraiva--
svarṇa-ketaka-vinindi-kāyakām
nindita-bhramara-kāntikāambarām |
kṛṣṇa-pāda-kamalopasevanīm
arcayāmi suvilāsa-mañjarīm ||336||

nairṛte śrī-raṅgadevī-kuñjāt kuñjo 'sti paścimaḥ |
kaustūryānandado nāmnā tatrāste kaustūrī-mañjarī ||337||
kāca-tulyāambarā cāsau śuddha-hemāṅga-kānti-bhāk |
vayas tridaśa-varṣāsau vāmā mṛdvītvam āśritā ||338||
śrī-kṛṣṇa-kavirājākyām prāptā gaura-rase kalau ||339||

asyā mantroddhāro yathā **kiśorī-tantre--**

śrī-bijena samāyuktā ne 'ntā kaustūrī-mañjarī |
svāhānta iti vai prokto navārṇa-mantra ucyate ||340||

mantra yathā --śrīm kaustūrī-mañjaryai svāhā |

asyā dhyānaṁ yathā tatraiva--

viśuddha-hemābja-kalevarābhām
kāca-dyuti-cāru-manojña-celām |
śrī-rādhikāyā nikaṭe vasantīm
bhajāmy ahaṁ kaustūrī-mañjarikām ||341||

atha vṛndāvanādhīsau padma-keśara-madhya-gau |
koṭi-kandarpa-lāvaṇyau dhyāyet priya-sakhī-vṛtau ||342||
ukta-veśa-vayo-rūpa-samyutau sumanoharau |
saṁsmaret siddha-dehena sādhaḥ sādhanair yutaḥ ||343||

tatrātau mañjarī-rūpān gurvādīn tu svīyān svīyān praṇāly-anusāreṇa saṁsmaret śrī-
guru-parama-guru-kraṇeti tataḥ śrī-rādhikām dhyāyet | tataḥ śrī-nandanandanam |

atha yugala-mantroddhāro yathā **sanat-kumāra-saṁhitāyām--**

gopījana-vallabheti caraṇān iti ca kramāt |
śaraṇam ca prapadye ca tata etat pada-dvayam ||344||
pada-trayātmako mantraḥ ṣoḍaśārṇa udāhṛtaḥ |
namo gopījanety uktvā vallabhābhyām vadet tataḥ |
pada-dvayātmako mantra daśārṇaḥ khalu kathyate ||345||

mantra yathā--gām gopījana-vallabha-caraṇān śaraṇam prapadye,
namo gopījana-vallabhābhyām |

asya dhyānam yathā tatraiva--

atha dhyānam pravakṣyāmi mantrasyāsyā dvijottama |
pītāmbaram ghana-śyāmam dvi-bhujam vana-mālinam ||346||
barhi-barha-kṛtāpīśam śāśi-koṭi-nibhānam |
ghūrṇāyamāna-nayanam karṇikārāvataṁsinam ||347||
abhitaś candanenātha madhye kuṅkuma-bindunā |
vicitra-tilakam bhāle vibhṛtam maṇḍalākṛtim ||348||
taruṇāditya-saṅkāśa-kuṇḍalābhyām virājitam |
gharmāmbu-kaṇikā-rājad-darpaṇābha-kapolakam ||349||
priyā-mukhe kṛtāpāṅga-lilayā connata-bhruvam |
agra-bhāga-lasan-muktā-sphurad-ucca-sunāsikam ||350||
daśana-jyotsnayā rājat-pakva-bimba-phalādharam |
keyūrāṅgada-sad-ratna-mudrikādi-lasat-karam ||351||
vibhṛtam muralīm vāme pāṇau padmam tathottare |
kāñcī-dāma-sphuran-madhyam nūpurābhyām lasat-padam ||352||
rati-keli-rasāveśa-capalam capalekṣaṇam |
hasantam priyayā sārḍham hāsayantam ca tām muhuḥ ||353||
ittham kalpa-taror-mūle ratna-simhāsanopari |
vṛndāraṇye smaret kṛṣṇam saṁsthitam priyayā saha ||354||
vāma-pārśve sthitām tasya rādhikām ca smaret tataḥ |
sucīna-nīla-vasanām druta-hema-sama-prabhām ||355||
paṭāñcalenāvṛtāṅgām sa-smitānana-pañkajām |
kānta-vaktre nyasta-nṛtyac-cakorīm cañcalekṣaṇām ||356||
aṅguṣṭha-tarjanībhyām ca nija-priya-mukhāmbuje |
arpayantīm nāga-vallīm pūga-cūrṇa-samanvitām ||357||
muktāhāra-sphurac-cāru-pīnonnata-payodharām |
kṣīṇa-madhyām pṛthu-śroṇīm kiṅkiṇī-jāla-maṇḍitām ||358||
ratna-tāḍaṅka-mañjira-ratna-pādāṅgulīyakām |
lāvaṇya-sāra-mugdhāṅgīm sarvāvayava-sundarīm ||359||
ānanda-rasa-sammagnām prasannām nava-yauvanam |
sakhyaś ca tasyā viprendra tat-samāna-vayo-guṇāḥ |
tat-sevana-parā bhāvyaś cāmara-vyajanādibhiḥ ||360||

atha ca--

dīvyad-vṛndāraṇya-kalpa-drumādhaḥ-
śrīmad-ratnāgāra-simhāsana-sthau |
śrīmad-rādhā-śrīla-govinda-devau
preṣṭhālībhiḥ sevyaṁānu smarāmi ||361||

smared evam krameṇaiva siddha-dehena sādhaḥ |
sa-sādhanena padmasya vrajeṣau keśara-sthitau ||362||

śrī śrī rādhā-kṛṣṇāṣṭa-kāliya-līlā-smaraṇa-krama-paddhatiḥ

evam padmopari dhyātvā rādhā-kṛṣṇau tatas tayoh |
aṣṭa-kālocitām sevām vidadhyāt siddha-dehataḥ |
guru-vargājñayā tatra pūjayed rādhikā-harī ||1||
bāhya-pūjām tataḥ kṛtvā pādyam arghyam krameṇa ca |
vidhi-pūrvaka-śuśrūṣā-nantaram sādhanakam kramāt |
dvātriṅśad-akṣara-mukhānj apen mantrān atandritaḥ ||2||
mahā-mantram japed ādau daśārṇam tad-antaram |
tataḥ śrī-rādhikā-mantram gāyatrīm kāmikīm tataḥ ||3||
tato yugala-mantram ca japed rāsa-sthalī-pradam |
tato 'ṣṭānām sakhīnām ca jopen mantrān yathā-kramam |
tato 'ṣṭa-mañjarīnām ca sva-sva-mantrān kramāj japet ||4||
aṣṭa-kāliya-sūtram āha, yathā--
niśāntaḥ prātaḥ pūrvāhno madhyāhnaś cāparāhnaḥ |
sāyam Pradoṣo rātriś ca kālā aṣṭau yathā-kramam ||5||
madhyāhno yāminī cobhau ṣaṇ-muhūrta-mitau smṛtau |
tri-muhūrta-mitā jñeyā niśānta-pramukhāḥ pare ||6||
teṣu siddha-dehena sevanaḥ yathā **sanat-kumāra-samhitāyām,**
śrī-nārada uvāca—

bhagavan sarvam ākhyātam yad yat pṛṣṭham tvayā guro |
adhunā śrotum icchāmi rāga-mārgam anuttamam ||7||
śrī-sadāśiva uvāca--

sādhu pṛṣṭham tvayā vipra sarva-loka-hitaiṣiṇā |
rahasyam api vakṣyāmi tan me nigaditam śṛṇu ||8||
parakīyābhīmāninyas tathāsyā ca priyā janāḥ |
pracureṇaiva bhāvena ramayanti nija-priyam ||9||
ātmānam cintayet tatra tāsām madhye manoramām |
rūpa-yauvana-sampannām kiśorīm pramadākṛtim ||10||
nānā-śilpa-kalābhijñām kṛṣṇa-bhogānurūpiṇīm |
prārthitām api kṛṣṇena tato bhoga-parān-mukhīm ||11||
rādhikānucarīm nityam tat-sevana-parāyaṇām |
kṛṣṇād apy adhikam prema rādhikāyām prakurvātīm ||12||
pṛītyānudevāsam yatnāt tayoh saṅgama-kāriṇīm |
tat-sevana-sukhāsvāda-bhareṇātisunirvṛtām ||13||
ity ātmānam vicintyaiva tatra sevām samācāret |
brāhma-muhūrtam ārabhya yāvat sāntā mahā-niśā ||14||
śrī-nārada uvāca--

harer atra gatām līlām śrotum icchāmi tattvataḥ |
līlām ajānatām sevyo manasā tu katham hariḥ ||15||
śrī-sadāśiva uvāca--

nāham jānāmi tām līlām harer nārada tattvataḥ |
vṛndā-devīm samāgaccha sā te līlām pravakṣyati ||16||
avidūre itaḥ sthānāt keśī-tīrtha-samīpataḥ |

sakhībhīḥ samvṛtā sāste govinda-paricārikā ||17||
 śrī-sanat-kumāra uvāca--
 ity uktas taṁ parikramya guruṁ natvā punaḥ punaḥ |
 vṛndā-sthānaṁ jagāmāsau nārado muni-sattamaḥ ||18||
 vṛndāpi nāradaṁ dṛṣṭvā praṇamyāpi punaḥ punaḥ |
 uvāca taṁ muni-śreṣṭhaṁ katham atrāgatis tava ||19||
 śrī-nārada uvāca--
 tvatto veditum icchāmi naityikaṁ caritaṁ hareḥ |
 tad ādito mama bruhi yadi yogyo 'smi śobhane ||20||
 śrī-vṛndā-devy uvāca--
 rahasyaṁ tvāṁ pravakṣyāmi kṛṣṇa-bhaktō 'si nārada |
 na prakāśyaṁ tvayā hy etad guhyād guhyataraṁ mahat ||21||
 atha niśānta-sevā--
 madhye vṛndāvane ranye pañcāśat-kuñja-maṇḍite |
 kalpa-vṛkṣa-nikuñje tu divya-ratna-maye gr̥he ||22||
 nidritaḥ tiṣṭhatas talpe niviḍāliṅgitaḥ mithaḥ |
 mad-ājñā-kāribhīḥ paścāt pakṣibhir bodhitāv api ||23||
 gāḍhāliṅgana-nirbhedam āptaḥ tad-bhaṅga-kātarau |
 na manas kurutas talpāt samutthātum manāg api ||24||
 tataś ca śārikā-saṁghaiḥ śukādyair api tau muhuḥ |
 bodhitaḥ vividhaiḥ padyaiḥ sva-talpād udatiṣṭhatām ||25||
 upaviṣṭau tato dṛṣṭvā sakhyas talpe mudānvitau |
 praviśya cakrire sevām tat-kālasyocitām tayoh ||26||
 punaś ca śārikā-vākyair utthāya tau sva-talpataḥ |
 gacchataḥ sva-sva-bhavanaṁ bhūty-utkaṅṭhākulau mithaḥ ||27||
 iti niśānta-sevā
 atha prātaḥ-sevā--
 prātaś ca bodhito mātrā talpād utthāya satvaram |
 kṛtvā kṛṣṇo danta-kāṣṭhaṁ baladeva-samanvitaḥ ||28||
 mātrānumodito yāti gośālām dohanotsukaḥ |
 rādhāpi bodhitā vṛddha-vayasyābhīḥ sva-talpataḥ ||29||
 utthāya danta-kāṣṭhādi kṛtvābhyaṅga samācāret |
 snāna-vedīm tato gatvā snāpitā lalitādibhīḥ ||30||
 bhūṣā-grhaṁ vrajet tatra vayasyā bhūṣayanty api |
 bhūṣaṇair vividhair divyair gandha-mālyānulepanaiḥ ||31||
 tataś ca sva-janais tasyāḥ śvaśrūṁ samprārthya yatnataḥ |
 paktum āhūyate tūrṇam sa-sakhī sā yaśodayā ||32||
 śrī-nārada uvāca--
 katham āhūyate devi pākārthaṁ sā yaśodayā |
 satīṣu pāka-kartrīṣu rohiṇī-pramukhāṣv api ||33||
 śrī-vṛndovāca--
 durvāsasā svayaṁ datto varas tasyai maharṣiṇā |
 iti kātyāyanī-vaktrāc chrutam āsīn mayā purā ||34||
 tvayā yat pacyate devi tad-annaṁ mad-anugrahāt |
 miṣṭam svādv-amṛta-sparddhi bhoktur āyuskarāṁ tathā ||35||

ity āhvayati tām nityam yaśodā putra-vatsalā |
āyusmān me bhavet putraḥ svādu-lobhāt tathā satī ||36||
śvaśrvānumoditā sāpi hr̥ṣṭā nandālayam vrajet |
sa-sakhī-prakarā tatra gatvā pākam karoti ca ||37||
kṛṣṇo 'pi dugdhvā gāḥ kāścid dohayitvā janaiḥ parāḥ |
āgacchati pitur vākyāt sva-gṛham sakhibhir vṛtaḥ ||38||
abhyaṅga-mardanam kṛtvā dāsaiḥ saṁsnāpito mudā |
dhauta-vastra-dharaḥ sragvī candanākta-kalevaraḥ ||39||
dvi-phāla-baddha-keśaiś ca grīvā-bhālopari sphuran |
candrākāra-sphurad-bhāla-tilakālaka-rañjitaḥ ||40||
kaṅkaṅgā-gada-keyūra-ratna-mudrālasat-karaḥ |
muktāhāra-sphurad-vakṣā makarākṛti-kuṇḍalaḥ ||41||
muhur ākārīto mātṛā praviśed bhojanālaye |
avalambya karam mātur baladevam anuvrataḥ ||42||
bhuktvā ca vividhānnāni mātṛā ca sakhibhir vṛtaḥ |
hāsayan vividhair vākyaiḥ sakhiṁs tair hāsitaḥ svayam ||43||
ittham bhuktvā tathācamya divya-khaṭṭopari kṣaṇāt |
viśramet sevakair dattam tāmbūlam vibhajann adan ||44||
rādhāpi bhojanānandaṁ dr̥ṣṭvā yaśodayāhūta |
lalitādi-sakhī-vṛtā bhukte 'nnam lajjayānvitā ||45||
iti prātaḥ-sevā

atha pūrvāhna-sevā--
gopa-veśa-dharaḥ kṛṣṇo dhenu-vṛnda-puraḥ-saraḥ |
vraja-vāsi-janaiḥ prītyā sarvair anugataḥ pathi ||46||
pītarāṁ mātaraṁ natvā netrāntena priyā-gaṇān |
yathāyogyam tathā cānyān sannivartya vanam vrajet ||47||
vanam praviśya sakhibhiḥ kr̥ḍitvā ca kṣaṇam tataḥ |
vañcayitvā ca tān sarvān dvi-traiḥ priya-sakhair yutaḥ ||48||
saṅketakam vrajed dharṣāt priyā-sandarśanotsukaḥ |
sāpi kṛṣṇe vanam yāte dr̥ṣṭvā tam gṛham āgatā ||49||
sūryādi-pūjā-vyājena kusumādy-āhṛti-cchalāt |
vañcayitvā gurūn yāti priya-saṅgeccchayā vanam ||50||
iti pūrvāhna-sevā

atha madhyāhna-sevā--
ittham tau bahu-yatnena militvā sva-gaṇair vṛtau |
vihārair vividhais tatra vane vikr̥ḍato mudā ||51||
syandolikā-samārūḍhau sakhibhir dolitau kvacit |
kvacid veṇum kara-srastaṁ priyayā coritaṁ hariḥ ||52||
anveṣayann upālabdho vipralabdhaḥ priyā-gaṇaiḥ |
hāsito bahudhā tābhir hr̥ta-sva iva tiṣṭhati ||53||
vasanta-rtunā juṣṭam vana-khaṇḍam kvacin mudā |
praviśya candanāmbhobhiḥ kuṅkumādi-jalair api ||54||
viśiṅcato yantra-muktais tat-paṅkenāpi tau mithaḥ |
sakhyo 'py evam viśiṅcanti tās ca tau siṅcataḥ punaḥ ||55||

tathānyartusu juṣṭāsu krīḍato vana-rājiṣu |
tat-tat-kālocitair nānā-vihāraiḥ sa-gaṇau dvija ||56||
śrāntau kvacid vṛkṣa-mūlam āsādyā muni-sattama |
upaviśyāsane divye madhu-pānaṁ pracakratuḥ ||57||
tato madhu-madonmattau nidrayā militekṣaṇau |
mithaḥ pāṇim samālambya kāma-bāṇa-vaśaṅgatau ||58||
riramsu viśataḥ kuñjam skhalat-pādābjakau pathi |
tato vikrīḍatas tatra kariṇī-yūthapau yathā ||59||
sakhyo 'pi madhubhir mattā nidrayā pihitekṣaṇāḥ |
abhitaḥ kuñja-puñjeṣu sārva eva vililyire ||60||
pṛthag ekena vapuṣā kṛṣṇo 'pi yugapad vibhuḥ |
sarvāsām sannidhim gacchet priyāṇām parito muhuḥ ||61||
ramayitvā ca tāḥ sarvāḥ kariṇī-gajarād iva |
priyayā ca tathā tābhiḥ sarovaram athāvrajat ||62||
śrī-nārada uvāca--
vṛnde śrī-nanda-putrasya mādhyurya-krīḍane katham |
aiśvaryasya prakāśo 'bhūd iti me chindhi saṁśayam ||63||
śrī-vṛndovāca--
mune mādhyurya-mayy asti līlā-śaktir harer dṛṣā |
tayā pṛthak-kṛtaḥ krīḍed gopikābhiḥ samam hariḥ ||64||
rādhayā saha rūpeṇa nijena ramate svayam |
iti mādhyurya-līlāyāḥ śaktir neśatāyā hareḥ ||65||
jala-sekair mithas tatra krīḍitvā sa-gaṇau tataḥ |
vāsaḥ-srak-candanair divya-bhūṣaṇair api bhūṣitau ||66||
tatraiva sarasas tīre divya-ratna-maye gṛhe |
aśnitaḥ phala-mūlāni kalpitāni mayaiva hi ||67||
haris tu prathamam bhuktvā kāntayā pariveśitam |
dvi-trābhiḥ sevito gacchec chayyām puṣpa-vinirmitām ||68||
tāmbūlair vyajanais tatra pāda-saṁvāhanādibhiḥ |
sevyamāno bhṛṣantābhir moditaḥ preyasīm smaran ||69||
śrī-rādhāpi harau supte sa-gaṇā muditāntarā |
kānta-dattam prīta-manā ucchiṣtam bubhujate tataḥ ||70||
kiñcid evo tato bhuktvā vrajec chayyā-niketanam |
draṣṭum kānta-mukhāmbhojam cakorīvan niśā-karam ||71||
tāmbūla-carvitam tasya tatratyābhir niveditam |
tāmbūlāny api cāśnāti vibhajanti priyāliṣu ||72||
kṛṣṇo 'pi tāsām śuśrūṣuḥ svacchandam bhāṣitam mithaḥ |
prāpta-nidra ivābhāti vinidro 'pi paṭāvṛtaḥ ||73||
tāś ca kṣvelīm kṣaṇam kṛtvā mithaḥ kānta-kathāśrayāḥ |
vyāja-nidrām harer jñātvā kutaścid anumānataḥ ||74||
vimṛśya vadanam ḍṛgbhiḥ paśyantyo 'nyonya-mānanam |
līnā iva lajjayā syuḥ kṣaṇam ucur na kiñcanam ||75||
kṣaṇād eva tato vastram dūrī-kṛtya tad aṅgataḥ |
sādhu nidrām gato 'sīti hāsayantyo hasanti tam ||76||
evam tau vividhair hāsai ramamāṇau gaṇaiḥ saha |

anubhūya kṣaṇam nidrā-sukham ca muni-sattama ||77||
 upaviśyāsane divye sa-gaṇau viśṛte mudā |
 paṇī-kṛtya mitho hāra-cumbāśleṣa-paricchadān ||78||
 akṣair vikṛditāḥ premṇā narmālāpa-puraḥsaram |
 parājito 'pi priyayā jitam ity avadan mṛṣā ||79||
 hārādi-grahaṇe tasyāḥ pravṛttas tāḍyate tayā |
 tayaivam tāḍitāḥ kṛṣṇaḥ karṇotpala-saroruhaiḥ ||80||
 viṣaṇḍa-vadano bhūtvā gata-sva iva nārada |
 jito 'smi ca tvayā devi gr̥hyatām yat paṇī-kṛtam ||81||
 cumbanādi mayā dattam ity uktvā ca tathācarat |
 kauṭilyam tad-bhruvor draṣṭum śrotum tad-bhartsanam vacaḥ ||82||
 tataḥ śārī-śukānām ca śrutvā vāgāhavam mithaḥ |
 nirgacchataḥ tataḥ sthānād gantukāmo gr̥ham prati ||83||
 kṛṣṇaḥ kāntām anujñāpya gavām abhimukham vrajet |
 sā tu sūrya-gr̥ham gacchet sakhī-maṇḍala-saṁyutā ||84||
 kiyad-dūram tato gatvā parāvṛtya hariḥ punaḥ |
 vipra-veśam samāsthāya yāti sūrya-gr̥ham prati ||85||
 sūryam ca pūjayet tatra prārthitas tat-sakhī-janaiḥ |
 tad eva kalpitair vedaiḥ parihāsyāvagarbhitaiḥ ||86||
 tatas tā api tam kāntam parijñāya vicakṣaṇāḥ |
 ānanda-sāgare līnā na viduḥ svam na cāparam ||87||
 vihāir vividhair evam sārḍha-yāma-dvayam mune |
 nītvā gr̥ham vajeṣu tāḥ sa ca kṛṣṇo gavām vrajet ||88||
 iti madhyāhna-sevā

athāparāhna-sevā--
 saṅgamyā tu sakhīn kṛṣṇo gr̥hītvā gāḥ samantataḥ |
 āgacchati vrajam karṣann uttāna-muralī-ravaiḥ ||89||
 tato nandādayaḥ sarve śrutvā veṇu-ravam hareḥ |
 go-dhūli-pāṭalair vyāptam dṛṣṭvā cāpi nabhaḥ-sthalam ||90||
 viśṛjya sarva-karmāṇi striyo bālādayo 'pi ca |
 kṛṣṇasyābhimukham yānti tad-darśana-samutsukāḥ ||91||
 rādhikāpi samāgatya gr̥ham snātvā vibhūṣitā |
 sampācyā kānta-bhogārtham dravyāṇi vividhāni ca |
 sakhī-saṅgha-yutā yānti kāntam draṣṭum samutsukāḥ ||92||
 rāja-mārge vraja-dvāri yatra sarve vrajaukaṣaḥ |
 kṛṣṇo 'py etān samāgamya yathāvad anupūrvaśaḥ ||93||
 darśanaiḥ sparśanair vāpi smita-purvāvalokanaiḥ |
 gopa-vṛddhān namaskāraiḥ kāyikair vācikaiḥ ||94||
 sāṣṭāṅga-pātaiḥ pitarau rohiṇīm api nārada |
 netrānta-sūcitenaiḥ vinayena priyās tathā ||95||
 evam taiś ca yathā-yogyam vrajaukobhiḥ prapūjitaḥ |
 gavālayam tathā gās ca sampraveśya samantataḥ ||96||
 piṭṛbhyām arthito yāti bhrātrā saha nijālayam |
 snātvā pitvā tathā kiñcid bhuktvā mātrānumoditāḥ |

gavālayam punar yāti dogdhu-kāmo gavām payaḥ ||97||
ity aparāhna-sevā

atha sāyam-sevā--

tās ca dugdhvā dohayitvā pāyayitvā ca kāścana |
pitṛā sārddham gṛham yāti payo-bhāri-śātānugaḥ ||98||
tatrāpi mātṛ-vṛndaiś ca tat-putraiś ca balena ca |
sambhunkte vividhānnāni carvya-cūṣyādikāni ca ||99||
iti sāyam-sevā

atha pradoṣa-sevā--

tan-mātuḥ prārthanāt pūrvam rādhayāpi tadaiva hi |
prasthāpyante sakhī-dvārā pakvānnāni tad-ālayam ||100||
ślāghayamś ca haris tāni bhuktvā pitṛādibhiḥ saha
sabhā-gṛham vrajet taiś ca juṣṭam vandi-janādibhiḥ ||101||
pakvānnāni gṛhītvā yāḥ sakhyas tatra samāgatāḥ |
bahūni ca punas tāni pradattāni yaśodayā ||102||
sakhyā tatra tayā dattaṁ kṛṣṇocchiṣṭam tathā rahaḥ
sarvam tābhiḥ samāniya rādhikāyai nivedyate ||103||
sāpi bhuktvā sakhī-varga-yutā tad-anupūrvaśaḥ
sakhībhir maṇḍita tiṣṭhed abhisartuṁ mudānvitā ||104||
prasthāpyate 'nayā kācid ita eva tataḥ sakhī |
tayābhisāritā sā 'tha yamunāyāḥ samīpataḥ ||105||
kalpa-vṛkṣa-nikuñje 'smin divya-ratna-maye gṛhe |
sita-kṛṣṇa-niśāyogya-veśa yāti sakhī-yutā ||106||
kṛṣṇo 'pi vividham tatra dṛṣṭvā kautuhalam tataḥ |
kavitvāni manojñāni śrutvā ca gītakāny api ||107||
dhana-dhānyādibhis tāmiś ca prīṇayitvā vidhānataḥ |
janair ākārīto mātṛā yāti śayyā-niketanam ||108||
mātari prasthitāyāntu bhojayitvā tato gṛhāt |
saṅketakam kāntayātra samāgacched alakṣitaḥ ||109||
iti pradoṣa-sevā

atha rātri-sevā—

militvā tāv ubhāv atra krīḍato vana-rājiṣu |
vihāir vividhair hāsya-lāsya-gīta-puraḥsaraiḥ ||110||
sārddha-yāma-dvayam nītvā rātrer evam vihārataḥ |
suṣupsū viśataḥ kuñjam pañca-śābhir alakṣitau ||111||
nirvṛnta-kusumaiḥ klpte keli-talpe manorame |
suptāvatiṣṭhatām tatra sevyamānau priyālibhiḥ ||112||
iti rātri-sevā

śrī-nārada uvāca--

śrotum icchāmi bho deva vraja-rāja-sutasya ca |
vṛndāvane rasam divyam rādhayaikāntikam saha ||113||
śrī-sadāśiva uvāca--

śṛṇu nārada vakṣyāmi rādhā-kṛṣṇa-rasaṁ śuciṁ |
su-gopyaṁ paramodāraṁ na vaktavyaṁ hi kasyacit ||114||
aikāntika-rasāsvādaṁ kartuṁ vṛndāvane mune |
vraja-rāja-kumāraṁ ca bahu-kālam abhāvayam ||115||
mayi prasannaḥ śrī-kṛṣṇo mantra-yugmam anuttamam |
yugalākhyam dadau mahyam svīyojjvala-rasāplutam ||116||
samabravīt tadā kṛṣṇaḥ sva-śiṣyaṁ mām svakaṁ rasam |
bravīmi tvām śṛṇuṣvādyā brahmādinām agocaram ||117||
vraja-rāja-suto vṛndā-vane pūrṇatamo vasan |
sampūrṇa-ṣoḍaśa-kalā vihāraṁ kurute sadā ||118||
vāsudevaḥ pūrṇataro mathurāyām vasan puri |
kalābhiḥ pañca-daśabhir yutaḥ krīḍati sarvadā ||119||
dvārakādhipatir dvāra-vatyām pūrṇas tv asau vasan |
catur-daśa-kalāyukto viharaty eva sarvadā ||120||
ekayā kalayā dvābhyām mathurā-dvārakādhipau |
vṛndāvana-pate rūpau pūrṇau sve sve pade rase ||121||

mathurā-nātho vṛndāvanādhipāpekṣayā svarūpeṇa līlayā ca ekayā kalayā ūnaḥ |
mathurā-līlayām mathurāyām ca sampūrṇa-ṣoḍaśa-kalaḥ | tathā dvārakā-nātho
vṛndāvanādhipāpekṣayā svarūpeṇa līlayā ca | dvābhyām kalābhyām ūnaḥ | dvārakāyām
dvārakā-līlayām ca pūrṇa-ṣoḍaśa-kalaḥ |

śrīr bhū-līlā yogamāyā cintyācintyā tathaiva ca |
mohinī kauśalīty aṣṭau bahiraṅgās ca śaktayaḥ ||122||
līlā prema-svarūpā casthāpany ākarṣaṇī tathā |
saṁyoginī viyoginyā-hlādinīty antaraṅgikā ||123||
vraje śrī-kṛṣṇa-candrasya santi ṣoḍaśa-śaktayaḥ |
poṣikā madhurasyaiva tasyaitā vai sanātanāḥ ||124||
hlādinī ya mahā-śaktiḥ sarva-śakti-varīyasī |
tat-sāra-bhāva-rūpā śrī-rādhikā parikīrtitā ||125||
tayā śrī-kṛṣṇa-candrasya krīḍāyāḥ samaye mune |
tad-āviṣṭam vāsudevaṁ saha kṣīrābdhi-nāyakam ||126||
antarīkṣya-gataṁ kuryāc chaktir ākarṣaṇī hareḥ |
krīḍānte sthāpayet tantu sthāpanī kṛṣṇa-dehataḥ ||127||
sampūrṇa-ṣoḍaśa-kalaḥ kevalo nanda-nandanaḥ |
vikrīḍan rādhayā sārḍham labhate paramaṁ sukham ||128||
śrī-nārada uvāca--
gate madhu-purīm kṛṣṇe vipralambha-rasaḥ katham |
vāsudeve rādhikāyāḥ saṁśayaṁ chindhi me prabho ||129||
śrī-sadāśiva uvāca--
śaktiḥ saṁyoginī kāmā vāmā śaktir viyoginī |
hlādinī kīrtidā-putrī caivam rādhā-trayaṁ vraje ||130||
mama prāṇeśvaraḥ kṛṣṇas tyaktvā vṛndāvanam kvacit |
kadācin naiva yātīti jānīte kīrtidā-sutā ||131||
kāmā-vāme na jānīta iti ca brahma-nandana |

rāsārambha ivāntardhim gatavān nanda-nandanaḥ ||132||
mathurām mathurā-nātho vāsudevo jagāma ha |
antar-hite nanda-sute śrīmad-vṛndāvane mune ||133||
pravāsākhyam rasam lebhe rādhā vai kīrtidā-sutā |
tato vadanti munayaḥ pravāsam saṅga-vicyutim ||134||
mama jīvana-netā ca tyaktvā mām mathurām gataḥ |
iti vihvalitā vāmā rādhā yā virahād abhūt ||135||
yamunāyām nimagnā sā prakāśam gokulasya ca |
golakam prāpya tatrābhūt saṁyoga-rasa-peśalā ||136||
kāmā rādhā ca mathurā-virahena nipīditā |
kurukṣetram gatā tīrtha-yātrā-parama-lālasā ||137||
nanda-nandana-bhāva-jña uddhavo vrajam āgataḥ |
sāntvayiṣyan kīrtidāyāḥ sutām māsa-dvaye gate ||138||
rādhām āsvādayāmāsa śrīmad-bhāgavatārthakam |
kathāyām bhāgavatyāntu jātāyām muni-puṅgava ||139||
vrajendra-nandanaḥ śrīmāms tadā pratyakṣatām gataḥ ||140||

ataeva **padmottara-khaṇḍoktam** dvārakādhipater vṛndāvanam prati-gamanam
kṣīrābdhisāy āviṣṭatvāt kṣīrābdhisāyino droṇādīnām labdha-vara-tvāt, teṣām punaḥ
sva-sthāna-prāpaṇārtham evety avagantavyam | śrīmad-bhāgavata-vākyānām evam
vicāro 'vagantavyaḥ padmottara-khaṇḍe tu “kālindi-puline ramye” ity atra śrī-dvārakā-
nāthasya śrī-nanda-nandana-madhura-lilā-saṁdarśane sotkaṇṭhatvād vyoma-yānair
etya śrī-vṛndāvane māsa-dvayam uvāsety abhiprāyo jñeyaḥ | tad yathā śrī-lalita-
mādhava (8.34)--“aparikalita-pūrvah” ityādi |

iti te sarvam ākhyātām naityikām caritām hareḥ |
pāpino 'pi vimucyante smaraṇād yasya nārada ||141||
aṣṭa-kālokta-śuśrūṣā-nantaram sādhaḥ kramāt |
dvātrimśad-akṣara-mukhyān japen mantrān atandritaḥ ||142||
mahā-mantram japet ādau daśārṇam tad-anantaram |
tataḥ śrī-rādhikā-mantram gāyatrīm kāmakīm tathā ||143||
tato yugala-mantram ca japet rāsa-sthalī-pradam |
tato 'ṣṭānām sakhīnām ca japen mantrān yathā-kramam |
tataḥ ṣaṇ-mañjarīnām ca sva-sva-mantrān kramāj japet ||144||

yathā **ādi-purāṇe**--
gopī-bhāvena ye bhaktā mām eva paryupāsate |
teṣu tāsv iva tuṣṭo 'smi satyam satyam dhanañjaya ||145||
veśa-bhūṣā-vayo-rūpair gopikā-bhāvam āśritaḥ |
bhāvukīyās ca tad-bhāvam yānti pāda-rajo 'rcanāt ||146||

yathā **ekāmra-purāṇe**--
aho bhajana-māhātmyam vṛndāvana-pater hareḥ |
pumān yoṣid bhaved yatra yoṣid-ātma-samānikā ||147||

pādme ca (uttara-khaṇḍe)--

purā maharṣayaḥ sarve daṇḍakāraṇya-vāsinaḥ |
rāmaṁ dṛṣṭvā hariṁ tatra bhoktum aicchan su-vigraham ||148||
te sarve strītvam āpannāḥ samudbhūtās ca gokule |
hariṁ samprāpya kāmēna tato muktā bhavārṇavāt ||149||

bṛhad-vāmana-siddhās ca śrutayo 'pi yathā purā |
gopī-bhāvena saṁsevya samudbhūtā hi gokule ||150||

yad-uktam śrī-rūpa-gosvāmi-caraṇaiḥ--

hariṁ su-rāga-mārgeṇa sevate yo narottamaḥ |
kevalenaiva sa tadā gopikātvam iyād vraje ||151||

bhakti-tattva-kaumudyām--

ekasmin vāsanā-dehe yadi cānyasya bhāvanā |
tarhi tat sāmyam eva syāt yathā vai bharate nṛpe ||152||

yathā sanat-kumāra-saṁhitāyām--

śrī-nārada uvāca--

dhanyo 'smy anugṛhīto 'smi tvayā devi na saṁśayaḥ |
harer me naityikī līlā yato me 'dya prakāśitā ||153||

śrī-sanat-kumāra uvāca--

ity uktvā tām parikramya tayā cāpi prapūjitaḥ |
antardhānaṁ gato rājan nārado muni-sattamaḥ ||154||
mayāpy etad ānupūrvyaṁ sarvaṁ tat parikīrtitam |
japan nityaṁ prayatnena mantra-yugmam anuttamam ||155||

kṛṣṇa-vaktrād idaṁ labdham purā rudreṇa yatnataḥ |
tenoktam nāradāyātha nāradena mayoditam ||156||

saṁsārāgni-vināśāya mayāpy etat tavoditam |
tvayā caitad gopānīyaṁ rahasyaṁ paramādbhutam ||157||

śrī-ambarīṣa uvāca--

kṛta-kṛtyo 'bhavaṁ sākṣāt tvat prasādād aham guro |
rahasyātirahasyaṁ yat tvayā mahyaṁ prakāśitam ||158||

śrī-sanat-kumāra uvāca--

dharmān etān upādiṣṭo japan mantraṁ ahar niśam |
acirād eva tad-dāsyam avāpsyasi na saṁśayaḥ ||159||

“etān dharmān--aṣṭa-kāla-sevā-rūpān; mantraṁ--yugala-mantram; tad-dāsyam--tayoh
śrī-rādhā-kṛṣṇayor dāsyam dāsī-bhāvam” iti |

mayāpi gamyate rājan guror āyatanam mama |
vṛndāvane yatra nityaṁ gurur me 'sti sadāśivaḥ ||160||

dvātriṁśad-akṣarādīnām mantrāṇām krameṇa phalam yathā pādme--

dvātrīṁśad-akṣaraṁ mantraṁ nāma-ṣoḍaśakānvitam |
prajapan vaiṣṇavo nityaṁ rādhā-kṛṣṇa-sthalaṁ labhet ||161||

gautamīya-tantre ca--

ahar-niśaṁ japeṇ mantraṁ mantrī niyata-mānasaḥ |
sa paśyati na sandeho gopa-rūpiṇam īśvaram ||162||

gaurī-tantre ca--

śrīmad-aṣṭākṣaraṁ mantraṁ rādhāyāḥ prema-siddhi-dam |
prajapet sādḥako yas tu sa rādhāntikam āpnuyāt ||163||

sanat-kumāra-saṁhitāyām--

japed yaḥ kāma-gāyatrīm kāma-bija-samanvitām |
tasya siddhir bhavet prema rādhā-kṛṣṇa-sthalaṁ vrajet ||164||
etām pañca-padīm japtvā śraddhayā 'śraddhayāsakṛt |
vṛndāvane tayor dāsyam gacchaty eva na saṁśayaḥ ||165||

kiśorī-tantre ca--

etān sakhinām aṣṭānām mantrān yaḥ sādḥako japeṇ |
śrī-rādhā-kṛṣṇayoḥ kṣipraṁ vihāra-sthalaṁ āpnuyāt ||166||

tatraiva--

mantrān etān mañjarīnām aṣṭānām yo japeṇ sadā |
prema-siddhir bhavet tasya śrī-vṛndāvanam āpnuyāt ||167||

smaraṇānantaraṁ siddha-dehasyaiva ca sādḥakaḥ |
aṣṭa-kāloditām līlām saṁsmaret sādḥakāṅgakaḥ ||168||
kālau niśānta-pūrvāhnāv aparāhna-pradoṣakau |
vijñeyau tri-tri-ghaṭikau prātaḥ sāyam dvayam dvayam ||169||
dvi-dvi-praghaṭikau jñeyau madhyāhna-rātrikāv iti ||170||
eteṣu samayeṣv evaṁ yā yā līlā puroditā |
tām tām eva yathā-kālaṁ saṁsmaret sādḥako janaḥ ||171||

iti śrī-dhyāna-candra-gosvāmi-viracitā
śrī śrī rādhā-kṛṣṇāṣṭa-kālīya-līlā-smaraṇa-krama-paddhatiḥ |